

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Töihin ulkomaille - Opas Irlantiin töihin lähtijälle

Pääkkönen, Jaana

2011 Laurea Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Leppävaara

Töihin ulkomaille - Opas Irlantiin töihin lähtijälle

Pääkkönen, Jaana
Liiketalouden koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2011

Jaana Pääkkönen

Töihin ulkomaille - Opas Irlantiin töihin lähtijälle

Vuosi 2011 Sivumäärä 65

Tämä opinnäytetyö oli projektimuotoinen ja siinä tuotettiin opas Irlantiin töihin lähtijälle tai sitä harkitsevalle. Tavoitteena oli tehdä opas, jonka avulla Irlantiin lähtevän työntekijän on helppoa lähteä ja joka auttaa tätä integroitumaan uuteen maahan. Opas kootaan teorian, teemahaastattelun ja tutkijan omien kokemusten pohjalta. Tarkoituksena oli tutustuttaa maahanmuuttajat irlantilaiseen kulttuuriin ja työkulttuuriin sekä käsitellä työelämää ja maahanmuuttoa koskevia säännöksiä. Lisäksi opas auttaa Suomesta muuttamisen järjestelyissä.

Teoreettinen viitekehys opinnäytetyössä jakaantuu kolmeen osaan. Ensimmäinen osa käsittelee maastamuuttoa, valmistautumista sekä Suomeen liittyviä asioita maastamuuton jälkeen. Toisessa osassa käsitellään asumista uudessa maassa. Teemat ovat kulttuurishokki, integroituminen, maahan rekisteröityminen, verotus, sosiaaliturva, työnhaku ja työsopimusasiat, asunnon etsiminen sekä koulut ja päiväkodit. Viimeisessä osassa keskitytään kulttuurin ja tapojen teoriaan aikakäsityksen, yksilöllisyyden ja yhteisöllisyyden, tapa- ja työkulttuurin sekä kansallisten juhlien kautta.

Opinnäytetyön tutkimus toteutettiin kvalitatiivisella teemahaastattelulla. Koska suuri osa kohderyhmästä asuu Irlannissa, teemahaastattelu modernisoitiin suorittamalla se pääasiallisesti sähköpostitse. Haastatteluun osallistui seitsemän henkilöä. Tutkimus osoittaa, että suomalaiset integroituvat hyvin Irlantiin. Vastoinkäymiset liittyvät pääsääntöisesti byrokratiaan ja paikalliseen tapakulttuuriin. Tutkimuksesta selviää myös, että tällä hetkellä Irlannissa yritetään selvitä suuresta lamasta, eikä ajankohta maahanmuuttoon ole paras mahdollinen. Muuttajien määrä on laskenut rajusti, mutta siitä huolimatta Irlanti kiinnostaa ja siellä on mahdollista pärjätä.

Asiasanat integraatio, Irlanti, kulttuurishokki, opas, tapakulttuuri, teemahaastattelu, työkulttuuri

Jaana Pääkkönen

Working abroad - A guide to working in Ireland

Year	2011	Pages	65
------	------	-------	----

This thesis was carried out in the form of a project form to produce a guide to working in Ireland. The objective of the work was to help a Finnish employee integrate into life in Ireland. The guide is compiled through information derived theory, focused interviews and the researcher's own experiences of accustoming Finnish immigrants to Irish culture and studying immigration regulations. In addition, this guide offers advice with organising the relocation arrangements from Finland.

The theoretical framework is divided into three sections. The first section studies emigration, preparations and matters relating to Finland after emigrating. The second section investigates living in a new country. The themes are culture shock, integration, registration, taxation, social security, job and house hunting, employment, schools and day care. The last section concentrates on culture and manners though the perception of time, individuality and collectivism, customs, work culture and national celebrations.

The research was implemented with qualitative theme interviews. Since the main part of the target group lives in Ireland, the theme interview was modernized and carried out using e-mail. Seven people participated in the interviews. This research reveals that Finnish people integrate into life in Ireland quite well. Adversities mainly relates to bureaucracy and local customs. It also reveals that Ireland is currently struggling to recover from a big recession and therefore this is not the best time to move there. The number of immigrants has decreased dramatically but nevertheless Ireland interests and still holds possibilities for the Finnish sojourner.

Key words culture shock, customs, focused interview, guide, integration, Ireland, working culture

Sisällys

1	Johdanto.....	7
1.1	Opinnäytetyön tavoitteet.....	7
1.2	Tehtävän kuvaus ja aiheen rajaus.....	7
1.3	Tutkimusongelmat ja -menetelmä.....	7
1.4	Keskeisiä käsitteitä.....	9
2	Teoreettinen viitekehys.....	9
2.1	Maastamuutto.....	9
2.1.1	Valmistautuminen lähtöön.....	11
2.1.2	Suomeen liittyvät asiat maastamuuton jälkeen.....	12
2.2	Uudessa maassa.....	13
2.2.1	Kulttuurishokki.....	13
2.2.2	Integroituminen.....	15
2.2.3	Rekisteröityminen ja verotus.....	15
2.2.4	Sosiaaliturva.....	16
2.2.5	Työnhaku ja työsopimusasiat.....	16
2.2.6	Asunnon etsiminen.....	17
2.2.7	Koulut ja päiväkodit.....	17
2.3	Kulttuuri ja tavat.....	18
2.3.1	Aikakäsitys.....	18
2.3.2	Yksilöllisyys ja yhteisöllisyys eri kulttuureissa.....	19
2.3.3	Kansainvälinen tapakulttuuri.....	20
2.3.4	Työkulttuuri.....	21
2.3.5	Juhlat ja vapaapäivät.....	21
3	Menetelmät.....	22
3.1	Suomi-Irlanti -seura.....	22
3.2	Projektisuunnitelma.....	22
3.3	Käytännön toteutus.....	23
4	Tutkimustulokset.....	24
4.1	Muutto Suomesta Irlantiin.....	24
4.2	Kulttuurishokki ja integroituminen.....	25
4.3	Työskentely Irlannissa.....	25
4.4	Kulttuuri.....	26
4.5	Viihtyminen.....	27
4.6	Neuvot ja päätelmät.....	28
5	Yhteenveto.....	29
	Lähteet.....	31
	Kuvat.....	34

Kuviot	34
Liitteet.....	34

1 Johdanto

Yhä useampi suomalainen lähtee ulkomaille töihin. Uskallan väittää, että vielä useampi haaveilee siitä. Moni ei uskalla lähteä, kun ei tiedä tarpeeksi, mitä asioita tulee ottaa huomioon ulkomaille lähdeettäessä. Ennen lähtöä pitääkin selvittää kaikenlaisia käytännön asioita, ennen kuin voi astua lentokoneeseen. Myös uuden kotimaan arkielämä voi vaikuttaa aluksi monimutkaiselta ja hankalalta, mutta vähitellen siitä oppii selviytymään. Vieraisiin olosuhteisiin sopeutuminen on helpompaa, kun tietää syyn, miksi ihmiset toimivat siten kuin toimivat.

Opinnäytetyönä tehtävän oppaan tavoitteena on opettaa Irlantiin töihin lähtevä työntekijä irlantilaisen työpaikan tavoille, tutustuttaa hänet irlantilaiseen kulttuuriin ja antaa hänelle edellytykset integroitua kohdemaahan. Oppaan avulla henkilön on helppo aloittaa uusi elämä uudessa kotimaassaan, kun hän tietää taustoja Irlannista ja irlantilaisesta työkulttuurista.

Idean opinnäytetyölleni sain, kun mietin, millainen työ olisi hyvä, jos käyttäisin hyväkseni ulkomaankokemuksiani. Olin töissä Irlannissa 2005-2006, joten opinnäytetyön aihe olisi mielenkiintoista liittää tähän kokemukseeni. Lähtiessäni Irlantiin oma tietämykseni ulkomaille muutosta ja työn löytymisestä aina muihin yksityiskohtiin oli erittäin vähäistä. Oppaan avulla haluan auttaa muita ulkomailta työskentelystä kiinnostuneita suomalaisia tekemään päätöksen lähtemisestä ja auttamaan käytännön asioissa. Vaikka opinnäytetyöni liittyy vahvasti juuri Irlantiin lähtemiseen, siitä on apua myös muihin maihin, etenkin muihin EU-maihin, lähtijöille.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Tavoitteena on tehdä opas Irlantiin työhön lähteville suomalaisille työntekijöille. Oppaan tulee olla sellainen, että sen avulla Irlantiin lähtevän työntekijän on helppo lähteä uuteen maahan ja auttaa integroitumaan. Hän tietää perusasioista, jotka koskevat irlantilaista kulttuuria, työkulttuuria ja työelämää koskevia säännöstöjä. Lisäksi käsittelen Suomesta muuttamista yhden luvun verran.

Opinnäytetyö on projektityyppinen, koska siitä on tuloksena konkreettinen työ, opas. Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta, teemahaastattelusta, johtopäätöksistä sekä valmiista oppaasta. Projektia varten haetaan tietoa kirjallisuudesta ja Internetistä. Opinnäytetyön aikana suoritetaan teemahaastattelu Irlannissa työssä olleille tai oleville suomalaisille työntekijöille.

1.2 Tehtävän kuvaus ja aiheen rajaus

Opinnäytetyössä tutkitaan maasta- ja maahanmuuttoa sekä muita toiseen maahan muuttavan näkökulmasta tärkeitä asioita. Opinnäytetyön ja oppaan tekemisessä hyödynnetään aiemmin tehtyjen opinnäytetöiden antia, haastattelujen tuloksia sekä tutkijan omia kokemuksia. Työ koostuu kahdesta osiosta. Ensimmäisessä osiossa käsitellään maasta- ja maahanmuuton sekä kulttuurien ja tapojen teorioita. Toinen osio on itse opas, jota kuka tahansa Irlantiin töihin lähtevä suomalainen voi käyttää apunaan. Opas tulee Suomi-Irlanti -seuran käyttöön.

Opinnäytetyö rajataan koskemaan vain suomalaisia työikäisiä henkilöitä, jotka muuttavat oma-aloitteisesti Irlantiin tarkoituksenaan tehdä työtä. Opinnäytetyöstä siten rajataan pois muiden maiden kansalaiset sekä työkomennukselle lähtevät.

1.3 Tutkimusongelmat ja -menetelmä

Hyvän tutkimusongelman muotoilu ennen aineiston keruuseen ryhtymistä on ensisijaisen tärkeää. Tutkimuksen pää- ja alaongelmat määrittelevät sen, millainen tutkimuksesta tulee. Pääongelman analysointi tuottaa alaongelmia, joista käytetään myös nimitystä osaongelmat. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 125-126.) Itse päädyin seuraaviin tutkimusongelmiin:

Tutkimuksen pääongelma on seuraava:

- Miten suomalainen henkilö integroituu Irlantiin?

Tutkimuksen alaongelmia ovat muun muassa seuraavat:

- Mitä asioita täytyy ottaa huomioon Suomesta muuttaessa?
- Mitä asioita henkilön täytyy ottaa huomioon muutettuaan Irlantiin?
- Missä virastoissa täytyy käydä ja mitä asiakirjoja hankkia?
- Miten löytää asunto?
- Miten löytää työpaikka?

Tutkimuksessa käytettävä tutkimusmetodi eli -menetelmä riippuu tutkimuksen ongelmista (Hirsjärvi ym. 2009, 132). Oman tutkimukseni todellisen elämän kuvailevasta luonteesta johtuen päädyin kvalitatiiviseen eli laadulliseen tutkimusotteeseen. Valintaani tukevat Hirsjärven ym. (2009, 164) esittelemät kvalitatiivisen tutkimuksen tyypilliset piirteet:

1. Tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedonhankintaa, ja aineisto kootaan todellisen elämän tilanteissa.
2. Tietoa kerätään ihmisistä ja ihmisiltä suoraan havainnoimalla ja keskustelemalla.

3. Tutkimuksessa käytetään induktiivista analyysia, eli lähdetään liikkeelle yksittäisestä havaintojoukosta, josta muodostetaan yleistys tai teoria. Tarkoituksena ei ole testata hypoteesia, kuten kvantitatiivisessa tutkimuksessa.
4. Aineiston hankinnassa käytetään laadullisia metodeja, kuten teemahaastattelua, osallistuvaa havainnointia, ryhmähaastatteluja ja erilaisia dokumenttien diskursiivisia analyyseja.
5. Kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotoksen menetelmää käyttäen.
6. Tutkimussuunnitelma muotoutuu tutkimuksen edetessä, eli tutkimus toteutetaan joustavasti ja tehtyjä suunnitelmia muokataan olosuhteiden mukaisesti.
7. Tapauksia käsitellään ainutlaatuisina ja tutkitaan aineistoa sen mukaisesti.

Erilaisiin kvalitatiivisiin haastattelumenetelmiin tutustumisen jälkeen tutkimuksen toteutustavaksi valittiin teemahaastattelu. Muodoltaan teemahaastattelu sijoittuu strukturoidun ja avoimen haastattelun väliin. Teemahaastattelussa ei edetä tiukasti muotoillun kysymyskaavakkeen mukaan, vaan haastattelu on laadittu tiettyjen teemojen ympärille, joista haastateltavat saavat vapaasti puhua. Valitut teemat käydään läpi kaikkien haastateltavien kanssa, mutta ei välttämättä samassa laajuudessa. Teemat voi listata esimerkiksi ranskalaisin viivoin ja laatia joitakin apukysymyksiä, jotka auttavat keskustelun etenemisessä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teemahaastattelu vaatii tutkijalta hyvää aiheen tuntemusta ja haastateltavien tilanteen tuntemista. Myös haastateltavien valinta on syytä tehdä huolellisesti. Haastateltaviksi on hyvä saada henkilöitä, joilta todennäköisesti saadaan parhaiten vastauksia tutkittavaan asiaan. Haastattelut kannattaa lopettaa saavutettuaan niin sanotun saturaatiopisteen. Saturaatiopiste tarkoittaa sitä hetkeä, jolloin uudet haastattelut eivät tuo enempää uutta tietoa. (Hirsjärvi ym. 2009, 177; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tutkimuksen pääasiallinen tarkoitus on kartoittaa, mitä asioita Irlantiin omatoimisesti töihin lähtevän suomalaisen on hyvä ottaa huomioon. Haastattelurunkoon (Liite 4) listattiin tutkittavia teemoja. Haastateltavat saavat kertoa omin sanoin kokemuksistaan ja ajatuksistaan haastattelurungon mukaisesti ja siitä poiketen. Teemahaastattelu suoritettiin niin sanottuna modernina versiona. Eli jo siitä syystä, että suurin osa haastateltavista asuu edelleen Irlannissa, haastattelu suoritettiin sähköpostitse. Haastateltaville lähetetään haastattelurunko ja jatkokysymykset, mikäli niitä tarvitaan. Haastateltavien löytämiseksi tutustuttiin Irlannissa asuvien suomalaisten blogeihin sekä käytetään hyväksi valmiina olevia verkostoja.

1.4 Keskeisiä käsitteitä

Kulttuuri. Kulttuuri voidaan määritellä monella eri tavalla. Oxfordin sanakirjan mukaan kulttuuri tarkoittaa jonkin tietyn kansan, ihmisten tai ryhmän tapoja, säättöksiä ja saavutuksia (Oxford English Dictionary). Tylor (1903) määritteli kulttuurin kokonaisuudeksi, joka sisältää ”tiedon, uskomukset, taiteen, moraalin, lain ja tavat sekä kaikki kyvyt, mitkä ihminen on saavuttanut toimiessaan yhteiskunnan jäsenenä” (Säily.)

Maahanmuuttaja eli siirtolainen on henkilö, joka muuttaa toiseen maahan pysyvästi tarkoituksenaan hankkia toimeentulo siellä. Pakolainen on YK:n sopimuksen mukaan henkilö, joka asuu toisessa maassa ja jolla on aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta, eikä siten ole siirtolainen. Maahanmuuttajille on yhteistä uusiin etnisiin vähemmistöihin kuuluminen uudessa asuinmaassa. (Liebkind 1994, 9-10.)

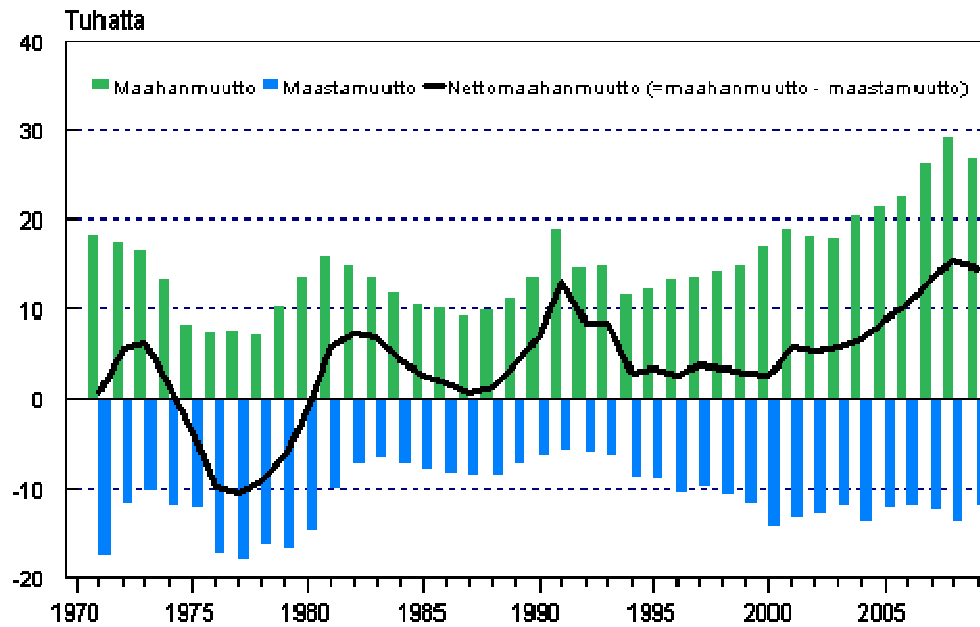
2 Teoreettinen viitekehys

2.1 Maastamuutto

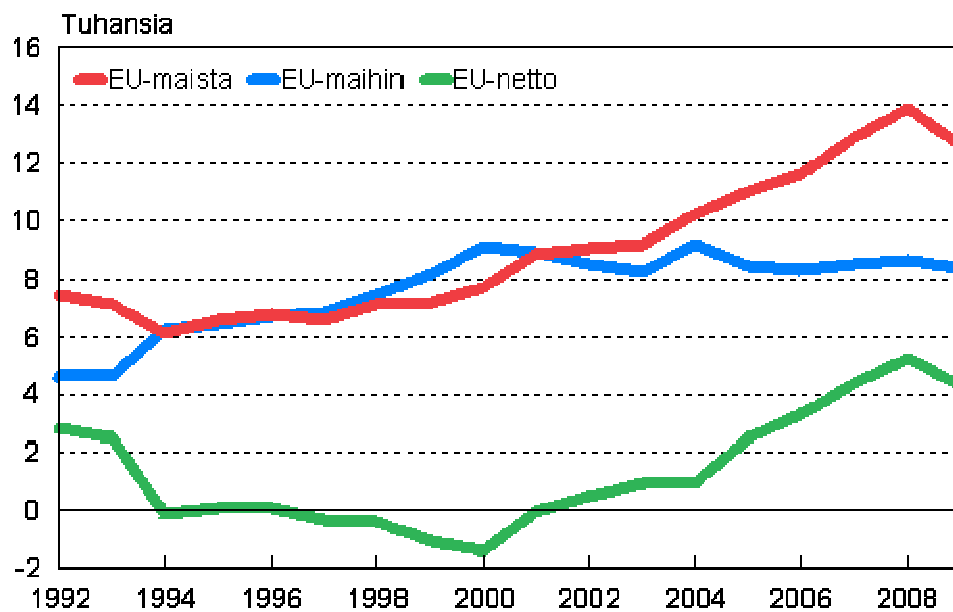
Maastamuuttona pidetään henkilön yli yhdeksi vuodeksi ulkomaille muuttamista. Poikkeuksena ovat Suomen kansalaiset, jotka lähtevät muun muassa kehitysyhteistyö- tai diplomaattityöhön. Pohjoismaiden välillä on tehty sopimus, jonka mukaan alle kuuden kuukauden tilapäistä oleskelua ei pidetä muuttona. (Tilastokeskus 2009.)

Maiden väliset sopimukset säätelevät ulkomaille muuttamista. Pohjoismaat muodostavat alueen, jonka sisällä voi vapaasti matkustaa passitta ja mennä töihin maasta toiseen. Myös Euroopan Unionin maihin voi vapaasti muuttaa opiskelemaan tai töihin. Suurimpaan osaan muista maista tarvitaan kohdemaan viranomaisilta luvat maassa oleskeluun, opiskeluun ja työntekoon. (Suomi.fi.)

Tilastokeskuksen mukaan Suomesta tapahtunut maastamuutto on lisääntynyt hieman viime vuosien aikana. Vuonna 2008 Suomesta muutti 13 650 henkilöä ulkomaille. Maastamuutto muihin EU-maihin on pysynyt samalla tasolla, kahdeksasta yhdeksään tuhanteen henkilöä, 2000-luvulla. (Kuviot 1 ja 2, Tilastokeskus 2009.) Samaan aikaan korkeasti koulutettujen muuttoalttius on laskenut, vaikka vuonna 2007 Suomesta muutti ulkomaille jopa 35 tohtoria ja 362 maisteria. (Lyytikäinen 2009.)

Kuvio 1: Maahanmuutto, maastamuutto ja nettomaahanmuutto 1971-2009

Kuvio 2: Suomen ja EU-maiden välinen muuttoliike 1992-2009

Perinteisesti Suomesta on muutettu lähinnä Ruotsiin ja Pohjois-Amerikkaan. Tällöin motiivina on ollut parempi toimeentulo, ja muuttajat ovat yleensä olleet kouluttamattomia ja kielitaidottomia. Keski-Eurooppaan muuttaminen on tuorempi ilmiö, joka pohjautuu uuden kotimaan vetovoimatekijöihin, ei niinkään taloudellisiin syihin tai Suomen olosuhteisiin. Muuttomotiivi voivat liittyä myös ihmissuhteisiin, uralla etenemiseen, uusien elämäkokemusten hankkimiseen ja itsensä kehittämiseen. Näillä muuttajilla yleensä on hyvä

koulutus ja kielitaito. Monesti muutto Eurooppaan on myös niin sanotusti huomaamatonta, eli lähdetään ensin lyhyemmäksi aikaa, mutta jäädäänkin sitten pysyvästi. (Hoffrén 2000, 7-9.)

2.1.1 Valmistautuminen lähtöön

Valmistautuminen ulkomaille töihin lähtöön kannattaa aloittaa hyvissä ajoin. On paljon käytännön asioita, joiden hoitamiseen on varattava riittävästi aikaa ennen lähtöä. Hoidettavia asioita ovat muun muassa työsopimusasiat, sosiaaliturva, vakuutukset, asuminen, raha-asiat, verotus sekä työ- ja oleskelulupa-asiat. Käytännönjärjestelyissä auttaa liitteenä 2 oleva muistilista.

Apuna lähtövalmisteluissa voi käyttää työ- ja elinkeinotoimistoissa työskenteleviä EURES-neuvojia. He auttavat työnhakijoita ja työnantajia tiedotus-, ohjaus- ja sijoittamisasioissa. EURES-portaalissa voi etsiä avoimia työpaikkoja EU:n alueella sekä laatia ansioluettelon ja toimittaa sen rekisteröityneille työnantajille ja EURES-neuvojille. Neuvojat auttavat työnantajia löytämään sopivia työntekijöitä. Portaalista löytyy myös paljon muuta tietoa vapaasta liikkumisesta, EU:n alueella työskentelystä sekä maatietoutta. (EURES; Pelikenttänä EU 2008.)

Työnhaku ulkomaille alkaa oman osaamisen jäsentelyllä. On tärkeää osata kertoa ulkomaiselle työnantajalle omasta osaamisestaan ja taidoistaan. Hyvä on myös miettiä valmiiksi sellaisia henkilökohtaisia ominaisuuksia, joista on hyötyä kansainvälisillä työmarkkinoilla. Muun muassa erilaisuuden, stressin ja paineen sietokyky, joustavuus ja sopeutumiskyky sekä hyvä kielitaito ovat tärkeitä vieraassa maassa ja työkuultuurissa toimimisessa. (Aarresaari.)

Kuten Suomessa, myös ulkomailla työhakemus kostuu hakukirjeestä ja ansioluettelosta eli CV:stä tai résumésta. Ne kannattaa laatia huolella niin, että niistä selviää omat taidot ja sopivuus haettavaan työtehtävään. Ulkoasultaan ja tyyliältään hakemuspaperit eroavat maasta riippuen, koska eri maissa painotetaan eri asioita. Joissakin maissa painotetaan koulutusta, kun toisessa taas kokemusta ja sen kautta kertynyttä osaamista. Kannattaa etukäteen ottaa selvää millainen työnhakutraditio omassa kohdemaassa on. Internetistä tai kirjallisuudesta löytyy myös eri maiden CV-mallit.

Eurooppaan (EU-maihin, ETA-maihin tai Sveitsiin) lähtiessä kannattaa Kelalta tilata eurooppalainen sairaanhoitokortti (Kuva 1). Sen voivat saada kaikki suomalaiseen sairausvakuutuspiiriin kuuluvat. Kortilla saa sairaanhoitopalveluja samaan hintaan ja menettelyin kuin työskentelymaahan kansalaiset. On kuitenkin huomioitava, että kaikki sairaalat ja lääkärit eivät kuulu korvausjärjestelmän piiriin. Julkinen terveydenhuolto yleensä kuuluu korvausten piiriin. (Kela)

Kuva 1: Eurooppalainen sairaanhoitokortti

Lähtiessä Euroopan Unionin ulkopuolelle on haettava ainakin työviisumia ja työlupaa. Hakeminen onnistuu kohdemaan suurlähetystössä. Yleensä työpaikan on oltava tiedossa jo tässä vaiheessa.

2.1.2 Suomeen liittyvät asiat maastamuuton jälkeen

Ulkomaille lähteneen on normaaliin tapaan annettava Suomen veroviranomaisille veroilmoitus tai tarkistettava veroehdotus. Mikäli ulkomailla ei ehdi saada kaikkia tarvittavia papereita kassaan veroilmoituksen jättöpäivään mennessä, on jättöön mahdollista anoa lykkäystä. Myös palkkatiedot on ilmoitettava Suomeen, vaikka niitä ei täällä välttämättä verotettaisikaan, koska työntekijän on yleensä kuitenkin maksettava sairausvakuutusmaksu (2 %) Suomeen. Verot muista tuloista ja varallisuudesta ilmoitetaan ja maksetaan Suomeen myös ulkomailla työskennellessä. Paljon verotettavista asioista riippuu siitä, aikooko asua ulkomailla alle vai yli kuusi kuukautta. (Verohallinto)

Kela tekee päätöksen Suomen sosiaaliturvan piiriin kuulumisesta ulkomaille muuton yhteydessä. Päätökseen vaikuttaa muun muassa työskentelymaa. EU/ETA-maihin muuttava kuuluu suoraan työskentelymaan sosiaaliturvan piiriin. Mikäli työskentely kestää alle vuoden, saattaa sosiaaliturva säilyä Suomessa. Sosiaaliturvasopimusmaihin muuttavien työntekijöiden sosiaaliturva määräytyy yleensä ulkomailla oleskelun keston perusteella. Rajana pidetään yhtä vuotta. (Kela)

Ulkomailla asuvat voivat äänestää eduskuntavaaleissa, europarlamenttivaaleissa ja presidentinvaaleissa. Vain henkilöt, joilla on vakinainen kotikunta Suomessa, voivat äänestää kunnallisvaaleissa. Ulkomailla äänestys tapahtuu 11. - 8. päivinä ennen virallista vaalipäivää valtioneuvoston määrittämissä Suomen edustustoissa. (Saviaro & Helaniemi 2006, 113-114.)

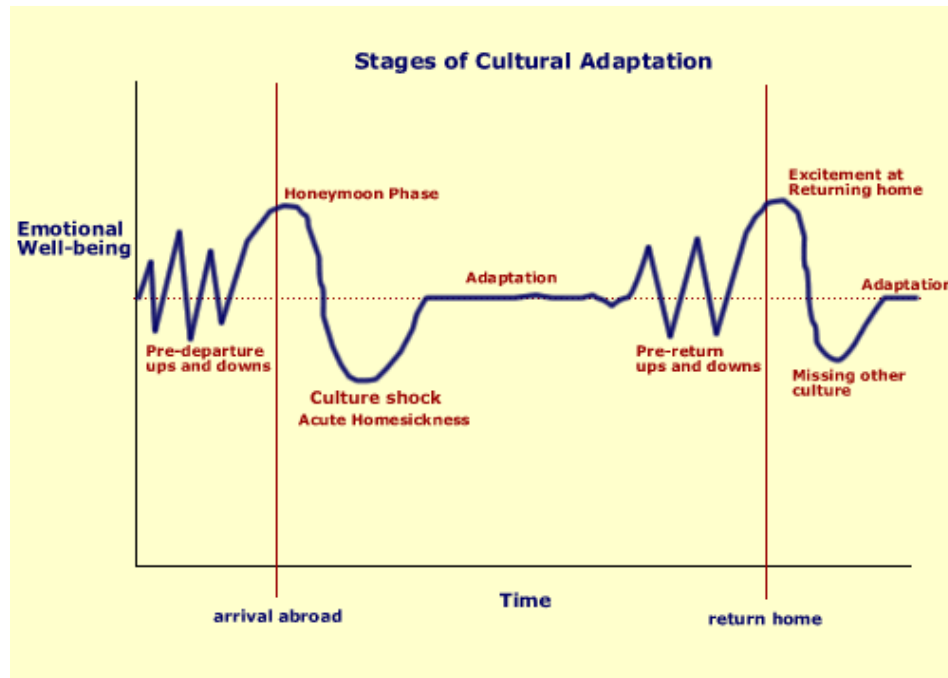
2.2 Uudessa maassa

Uuteen maahan muutettua kokee niin sanotun kuherruskuukausivaiheen. Sen syvyys riippuu muun muassa siitä, onko aiemmin asunut vieraissa maissa ja miten hyvin tuntee uuden maan kulttuuria. Uuteen maahan muuttaminen tuo kuitenkin positiivisten kokemusten lisäksi myös negatiivisia tuntemuksia. Monesti on opeteltava yksinkertaisimmatkin arkipäivän asiat uudelleen uudella kielellä ja tavalla. Voi kokea koti-ikävää tai muuta yksinäisyyttä, ja ennen kuin tutustuu uusiin ihmisiin, voi kokea myös syrjäytyneisyyttä. Tässäkin kannattaa muistaa, että kukaan ei tule ovelta hakemaan, joten on itse oltava aktiivinen löytääkseen ystäviä ja harrastuksia.

2.2.1 Kulttuurishokki

Kulttuurishokki on yleinen ilmiö ulkomaille muuttaessa. Se syntyy sekä uuden kulttuurin kohtaamisesta että vanhan kulttuurin menettämisestä. Kulttuurishokkia ei voi välttää, mutta siihen voi ennalta varautua. Ilmiöön liittyy psyykkisiä ja fyysisiä oireita. Oireet ovat aina yksilöllisiä, mutta yleisiä havaittuja oireita ovat muun muassa avuttomuuden tunne, halu riippuvuuteen omista maamiehistä, paikallisten tapojen ja kielen oppimisen vastustaminen, eristäytyminen, unihäiriöt ja koti-ikävä. Oireiden voimakkuus riippuu oman ja kohdemaan kulttuurieroista, aiemmista kokemuksista sekä omasta henkisestä kapasiteetista.

Kulttuurishokkia pidetään yleensä negatiivisena kokemuksena. Sen sijaan se kannattaisi nähdä henkisenä kasvuna ja oppimisprosessina. Kun henkilö käy läpi kulttuurishokin, hän voi samalla omaksua uusia asenteita, tapoja ja elämänarvoja. (Malinen, 2008; Saviaro & Helaniemi 2006, 76 - 77.)

Kuva 2: Kulttuurishokin vaiheet

Kulttuurishokin prosessi voidaan jakaa viiteen vaiheeseen: kuherruskuukausi, turhautuminen, hyväksyminen, sopeutuminen ja paluushokki (Kuva 2).

Paluushokki on monesti rajumpi kuin aikaisempi kulttuurishokki uuteen kotimaahan muuttaessa. Olo ulkomailla on muuttanut ihmistä ja hän on saanut paljon uusia kokemuksia, ja sen takia paluu vanhaan voi tuntua ahdistavalta. Oman paikan löytäminen voi tuntua haastavalta, jos vanhat ystävät ja tuttavat ovat jatkaneet elämäänsä oman poissaolon aikana. Paluushokkiin voi ja kannattaakin varautua ennalta miettimällä, mikä edessä odottaa. (Malinen, 2008; Saviaro & Helaniemi 2006, 76 - 77.)

Kulttuurishokin pienentämiseksi kannattaa valmistautua muutoksiin ja uuteen ympäristöön hyvissä ajoin etukäteen selvittämällä mahdollisimman paljon tulevasta kotimaasta. Perusasioiden lisäksi kannattaa lukea maan historiasta, maantieteestä, ilmastosta, politiikasta, taloudesta, ihmisistä, uskonnosta, muiden mielipiteitä maasta, maan uutisia ja niin edelleen. Jopa televisio-ohjelmista ja elokuvista saa paljon tietoa maan kulttuurista ja tavoista. Joskus on mahdollista tavata kohdemaassa asuvia tai asuneita oman maan kansalaisia. Jos tällainen mahdollisuus on olemassa, kannattaa se käyttää hyödyksi. Nämä kokeneet henkilöt osaavat kertoa paljon käytännön tietoa, ja antaa hyödyllisiä vinkkejä. (Reuvid 2007, 167.)

2.2.2 Integroituminen

Integroituminen eli uuteen yhteiskuntaan sopeutuminen ja kotoutuminen on pitkä prosessi. Sen tarkoituksena on, että maahanmuuttajat voivat osallistua uuden kotimaansa kansalaisten tavoin yhteiskunnan toimintaan kuten työhön ja koulutukseen. He hyväksyvät uuden kulttuurin ja haluavat päästä sisään uuteen yhteiskuntaan säilyttäen kuitenkin oman identiteetin ja suhteen omaan kulttuuriin. (Kämärä 2001, 90.) Tilapäismuuttajan integroituminen on useimmissa tapauksissa heikompaa kuin niiden, jotka jostain syystä muuttavat kerralla pysyvästi.

Sopeutuminen voidaan jakaa kolmeen osa-alueeseen: psykologinen, sosiokulttuurinen ja taloudellinen sopeutuminen. Psykologisen sopeutumisen edellytyksenä on oman kulttuurin siteiden säilyttäminen, hyvä psyykinen terveys ja uudessa kulttuurissa viihtyminen. Sosiokulttuurisen sopeutumisen toteutuessa maahanmuuttaja osaa riittävässä määrin käyttäytyä uuden kulttuurin mukaisesti, toimii onnistuneesti uuden kulttuurin edustajien kanssa, sekä kykenee ratkaisemaan jokapäiväisiä sosiokulttuurisia ongelmia esimerkiksi työssä, perheessä ja koulussa. Työpaikan saaminen on avainasemassa taloudellisen sopeutumisen saavuttamisessa. Työpaikka takaa taloudellisen riippumattomuuden ja turvatun toimeentulon, sekä auttaa talouteen liittyvien ongelmien ratkaisemisessa. Näiden lisäksi maahanmuuttajan olisi vielä viihdyttävä työssään. (Kämärä 2001, 97-98.)

Esimerkiksi Suomessa on säädetty laki maahanmuuttajien integroitumisesta, jonka toteutumisesta on vastuussa sisäasiainministeriö. Alueellisen vastuun sisäasiainministeriö taas on antanut työ- ja elinkeinotoimistoille, jotka tekevät yhdessä maahanmuuttajan kanssa kotouttamissuunnitelman ja seuraavat sen toteutumista. (Sisäasiainministeriö; Työ- ja elinkeinoministeriö.)

2.2.3 Rekisteröityminen ja verotus

EU:n alueella Unionin kansalaisena ei tarvitse oleskelulupaa. Alle kolme kuukautta saa asua maassa ilman rekisteröintiä. Kolmen kuukauden jälkeen on esitettävä tekevänsä työtä saadakseen jäädä maahan. Hyväksyttävänä syynä pidetään myös perhesyitä. EU:n ulkopuolelle muuttaessa on otettava selvää kyseisen maan maahantuloviranomaisilta tarvittavat toimenpiteet. Voi olla, että tarvitaan viisumi, ja yleensä maahan tultua haetaan viranomaisilta oleskelulupaa, jonka myöntämisen edellytyksenä on asianmukainen syy.

Oleskeluluvan saamisen jälkeen uuden kotimaan sosiaaliviranomaisilta anotaan sosiaaliturvatunnus, tai vastaava, jolla rekisteröidytään maan asukkaaksi. Sitä tarvitaan myös muun muassa verovirastossa, pankkitilin avaamisessa ja asunnon vuokraamisessa sekä

työsuhteen solmimisessa. Verovirastoon rekisteröidytään veronmaksajaksi, ja haetaan verokortti.

Asuttuaan kohdemaassa sen lain määräämään ajan, voi hakea maan kansalaisuutta. Tähän prosessiin eri maissa on omat säädöksensä, ja esimerkiksi kielitestit ovat laajasti käytettyjä.

2.2.4 Sosiaaliturva

Sosiaaliturvan tarkoituksena on taata turvallisuus ja terveys työelämässä ja vapaa-aikana. Sosiaaliturva voidaan jakaa toimeentuloturvaan, terveyteen liittyvään sosiaaliturvaan ja sosiaalipalveluihin. Suomessa on käytössä niin sanottu pohjoismaisen mallin sosiaaliturva, jonka mukaan kaikki maassa asuvat ovat oikeutettuja vähintään perustoimeentulon takaaviin etuuksiin. Euroopan Unioni on luonut sosiaaliturvan yhteensovittamisasetuksen, jonka mukaan kaikissa EU-maissa olisi käytössä samanmallinen sosiaaliturva. (Niemelä & Salminen 2006.)

Ulkomaille työhön lähtijän kannattaa ottaa etukäteen selvää, millaisia asioita tulevan kotimaan sosiaaliturva kattaa. Vaikka esimerkiksi olisi työpaikka tiedossa, on ehkä aiheellista ottaa selvää, mitä tapahtuu jos joutuukin työttömäksi.

2.2.5 Työnhaku ja työsopimusasiat

Jos mahdollista, kannattaa työpaikka hankkia jo ennen varsinaista maahan muuttamista. Voi olla, että maassa joutuu vierailemaan vähintään kerran työhaastatteluissa ja allekirjoittamassa työsopimuksen. Tämä kuitenkin helpottaa muuttotilanteessa, koska silloin toimeentulo on turvattu ilman työttömiä kausia.

Työpaikkoja voi etsiä Internetistä sekä paikallisista sanomalehdistä. Maasta riippuu, mikä käytäntö on toimivin. Työnhakudokumentit täytyy olla kohdemaan kielelle käännettyinä sekä cv ja hakemuskirje muotoiltu kansainvälisin tai kohdemaan standardein.

Sopivan työpaikan löydyttyä on aika solmia työsuhde. Työlainsäädännöissä voi olla suuriakin eroja eri maiden välillä, joten kannattaa perehtyä maakohtaisesti yleisiin työsuhteen ehtoihin. Riitatilanteiden välttämiseksi työsopimus kannattaa aina vaatia kirjallisena. Puutteellinen kielitaito tai työsopimuksen kapulakieli saattaa kuitenkin jättää työsopimuksen sisällön epäselväksi. Tällaisessa tapauksessa kannattaa käynnättää sopimus ennen sen allekirjoittamista. Irtisanominen ja työsuhteen päättäminen tapahtuu eri maissa eri käytännöin ja ehdoin. Paikallisesta työvoimatoimistosta saa aina luotettavaa ja puolueetonta apua. (Kookas.)

2.2.6 Asunnon etsiminen

Jotkut työnantajat voivat auttaa erityisesti ulkomailta tulevia uusia työntekijöitä löytämään asunnon. Kaikki eivät kuitenkaan voi tarjota tätä apua, jolloin itsellä on oltava hyvät tiedot miten ja mistä asuntoa lähtee etsimään. Tässä auttavat esimerkiksi asunnonvälittämistä tarjoavat yritykset.

Aloittaessa asunnon etsimistä uudessa kotimaassa kannattaa ottaa selvää oman työpaikan sijainti. Liikenneyhteyksien, palvelujen ja muiden itselle tärkeiden asioiden puitteissa voi harkita mikä olisi itselle sopiva asuinpaikka. Erityisesti suurkaupungeissa kannattaa ottaa huomioon aamu- ja iltapäiväruuhkat, jotka saattavat kasvattaa työmatkaan menevää aikaa jopa tunteihin. Hyvä idea on myös kysellä paikallisilta, työpaikan yhteyshenkilöltä tai esimerkiksi Internetin keskustelupalstoilla, mitkä ovat kaupungin turvallisina tai turvattomina tunnettuja kaupunginosina. (Kookas.)

Asunnon etsiminen on aina helpompaa paikan päällä kuin omasta maasta käsin. Asuntoa kannattaa aina käydä katsomassa henkilökohtaisesti. Tarkasta samat asiat kuin tarkastaisit kotimaassakin, etenkin asunnon kunto, äänieristys ja lukitus. Kysele asuntonäytössä mahdollisimman paljon. (Kookas.)

Vuokrasopimusta tehdessä on erittäin tärkeää ymmärtää sen sisältö. Erityisen tärkeää on olla selvillä sisältyykö vuokraan vesi, lämpö, sähkö, Internet, autopaikka tai muuta. Näistä voi muodostua yllättävinkin suuret kustannukset, mikäli niihin ei ole osannut varautua. Kuukausittainen vuokra kannattaa maksaa tilille, jolloin siitä saa tositteen. Mikäli vuokranantaja vaatii vuokranmaksun käteisellä, pyydä kuitti. Myös vuokratakuusta on tärkeää olla tosite. Vuokrasuhteen päättyessä kannattaa pyytää vuokranantajaa maksamaan vuokratakuun takaisin mahdollisimman aikaisin. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun muuttaa vuokrasuhteen päättyessä pois maasta, ja ulkomailta käsin näiden asioiden selvittely voi olla hyvinkin vaikeaa. (Kookas.)

2.2.7 Koulut ja päiväkodit

Monesta maasta löytyy kunnan tai valtion sekä yksityisten tahojen tarjoamaa päivähoitoa ja kouluopetusta. Eri maissa ja eri päiväkodeissa tai oppilaitoksissa on omanlaisensa maksut ja tavat hakuprosessissa. Tietoa näistä löytyy yleensä uuden kotikunnan Internet-sivuilta. Päiväkotia ja koulua suunnitellessa on otettava huomioon myös lapsen kielitaito. Jos lapsi puhuu jo valmiiksi kohdemaan kieltä tai englantia, ongelmia ei kielen suhteen varmastikaan ilmene. Muussa tapauksessa lapsella menee oma aikansa oppiakseen uuden kielen, ja siten tullakseen toimeen uudessa ympäristössä ja opiskellakseen monia oppiaineita uudella kielellä.

Useissa maailman suurkaupungeissa on kansainvälisiä kouluja. Nämä voivat olla joko yksityisiä tai kaupungin omistamia. Opetus voi noudattaa joko kohdemaan opetussuunnitelmaa tai kansainvälistä ohjelmaa eli International Baccalaureate Programia. Opetuskielenä on maasta riippumatta useimmiten joko osittain tai kokonaan englanti, ja oppilaat edustavat kymmeniä kansalaisuuksia. (Reuvid 2007, 124-125.)

Oppivelvollisuus vaihtelee maittain. Esimerkiksi Norjassa oppivelvollisuus alkaa lapsen asuttua maassa kolme kuukautta (Pohjoismaiden ministerineuvosto, 2008). Vastakohtana esimerkiksi jotkin kehitysmaat, joissa ei ole lainkaan oppivelvollisuutta. Vanhempien tulee itse ilmoittaa lapsensa kouluun. Pienimmille koululaisille saattaa olla tarjolla erilaista kerhotoimintaa varsinaisen koulupäivän jälkeen. Kerhotoiminnasta saa lisätietoa asianomaisesta koulusta (Pohjoismaiden ministerineuvosto 2008).

2.3 Kulttuuri ja tavat

Kulttuuri ja tavat ovat sidoksissa toisiinsa. Usein kansojen ja kansallisuuksien tavat pohjautuvat johonkin vanhaan perinteeseen. Ja perinteet ovat kulttuurin yksi osatekijä. Tavat ovat kiinnostaneet aina. 1200-luvulla Marco Polo kirjasi tutkimusmatkoillaan eri kulttuurien tapoja. 1500-luvulla ilmestyi ensimmäinen varsinainen käytösopas kun hollantilainen Erasmus Rotterdamilainen kirjoitti laajalle levinneet teoksen 'De civitate morum puerilium'. Teos sisälsi ohjeita muun muassa niistämiseen, syljeskelyyn ja pöydän kattamiseen. (Itkonen 2005; Luoto 2000, 10-11.)

Ennen uuteen maahan muuttamista on tärkeää ottaa selvää kohdemaan tavoista, jotta ei joudu ikäviin tilanteisiin. Esittelen tässä tapoja pintapuolisesti. Lisätutkimista varten eri maiden tapakulttuureista löytyy paljon tietoa sekä kirjallisuudesta että Internetistä.

2.3.1 Aikakäsitys

Eri kulttuurien erilaiset aikakäsitykset tuovat ehkä eniten ongelmia liike- ja muussa elämässä. Työelämässä aikakäsitysten erot tulevat esiin muun muassa täsmällisyydessä, aikataulujen pitävyydessä, suunnitelmallisuudessa ja siinä, mitä pidetään olennaisena ja epäolennaisena. Aikaan suhtautumista voidaan tarkastella kahdella tavalla:

1. Monokroninen vs. polykroninen
2. Lineaarinen vs. syklinen. (Kanervo & Saarinen 2007; Stacey 2009.)

Monokroniset kulttuurit ovat työ- ja asiakeskeisiä, ja korostavat aikatauluja, systemaattisuutta sekä sopimusten mukaan etenemistä. Asiat halutaan suorittaa yksi

kerrallaan. Täsmällisyys on tärkeää, ja sovitusta tapaamisajoista pidetään kiinni. Kello ja kalenteri kuuluvat jokapäiväiseen elämään. Monokroninen aikakäsitys on yleistä kulttuureissa, joissa arvostetaan yksilöllisyyttä. Tällaisia kulttuureja edustavat muun muassa Pohjois- ja Keski-Eurooppa, Australia, Japani ja Pohjois-Amerikka. (Kanervo & Saarinen 2007; Stacey 2009.)

Polykronisissa kulttuureissa ihmissuhteet ovat tärkeämpiä kuin tehtävien suorittaminen tai aikataulussa pysyminen. Täsmällisyyttä ei pidetä tärkeänä, ja useita tehtäviä suoritetaan samanaikaisesti. Kokoukset alkavat myöhässä, ja venyvät yli sovitun ajan.

”Mañana”(huomenna)-asenne käytössä, mikä ei tarkoita, että asia oikeasti tapahtuisi seuraavana päivänä, vaan joskus tulevaisuudessa. Polykroninen aikakäsitys on yleistä yhteisöllisyyttä arvostavissa kulttuureissa. Tällaisia kulttuureja on muun muassa Aasiassa, Afrikassa, Latinalaisessa Amerikassa sekä Itä- ja Etelä-Euroopassa. (Kanervo & Saarinen 2007; Stacey 2009.)

Lineaarisen eli lyhyen aikavälin aikakäsityksen mukaan aika etenee janaumaisesti: ajalla on alku ja loppu, eikä mennyt enää palaa. Syklisen eli pitkän aikavälin aikakäsitykseen kuuluu uskomus, että aika etenee syklisesti uusiutuen koko ajan ilman alkua ja loppua. (Kanervo & Saarinen 2007.)

2.3.2 Yksilöllisyys ja yhteisöllisyys eri kulttuureissa

Suurin osa ihmisistä elää kollektiivisessa eli yhteisöllisyyttä korostavissa kulttuurissa, jossa tärkeintä on kuuluminen johonkin ryhmään. He ovat sisäistäneet yhteisönsä säännöt niin täydellisesti, etteivät erota henkilökohtaista ja yhteisön identiteettiä ja tavoitteita toisistaan. Individuaalisissa eli yksilöllisyyttä korostavissa kulttuureissa identiteetti perustuu yksilöön, eikä yhteisöön. Ihmisen odotetaan tekevän itse omat päätöksensä ja kantavan oman vastuunsa teoistaan ja päätöksistään. (Kanervo & Saarinen 2007.)

Yhteisöllisissä kulttuureissa ihmissuhteet merkitsevät suorituksia ja tehtäviä enemmän, ja sen tähden on yhtiön edun mukaista suosia sukulaisia tai muita lähiryhmään kuuluvia henkilöitä, koska voidaan pitää selvänä, että tällainen henkilö sitoutuu toimimaan ryhmän etujen mukaisesti. Yksilön merkitys kasvaa, kun hän edustaa ryhmää. Hyvästä työstä koko ryhmä saa palkinnon, eikä vain yksittäinen työntekijä. (Kanervo & Saarinen 2007.)

Lähiyhteisö, yleensä perhe tai suku, toimii yksilön sosiaaliturvana ja suojelijana yhteisöllisissä kulttuureissa. Jäsenten on toimittava yhteisön hyväksi ja noudatettava sen sääntöjä. Mikäli jäsen rikkoo yhteisön sääntöjä, hänet voidaan erottaa yhteisöstä, mikä on monessa maassa sekä sosiaalinen että taloudellinen katastrofi. Pahimmillaan sääntöjä rikkonut henkilö päätyy itsemurhaan tai hänet voidaan tappa. Tähän perustuu niin sanottu kunniamurha, joka

tehdään suojellakseen perhe- tai sukuyhteisöä naisen toimittua kielletyllä tavalla. (Kanervo & Saarinen 2007.)

Lisää yksilöllisen ja yhteisöllisen kulttuurin eroja on esitelty Kanervolta ja Saariselta (2007) lainatun taulukon avulla, joka löytyy liitteestä 3.

2.3.3 Kansainvälinen tapakulttuuri

Saatamme muista maista olevien ihmisten keskuudessa ihmetellä joitain heidän tapojaan, mutta unohdamme, että todennäköisesti myös he pitävän meidän tapojamme outoina. Vieraassa maassa ollessamme meidän ei välttämättä odoteta noudattavan heidän tapojaan, mutta niiden tunteminen ja kunnioittaminen on suositeltavaa. (Itkonen 2005; Luoto 2000, 9.)

Tarkasteltaessa tapakulttuuria kansainvälisellä tasolla, maailma usein jaetaan eurooppalaiseen, amerikkalaiseen, latinalaiseen, afrikkalaiseen, islamilaiseen ja itämaiseen kulttuuriin. Tämä jako on viitteellinen, ja melko suppea, jokaisessa ryhmässä on lisää alakulttuureja. Eurooppalaisen tapakulttuurin yhtenä suurena perustana on antiikin kulttuuriperintö. Nykyajan kansainvälisessä liike-elämässä ja diplomatiassa käytetään juuri eurooppalaista tapakulttuuria. Sen perusominaisuuksiin kuuluvat ihmisarvon kunnioittaminen, tasa-arvoisuus, täsmällisyys, huomaavaisuus, tiettyjen totunnaisten muotojen kunnioittaminen, kättely, käyntikortit, suullisesti sovitun kunnioittaminen ja vastapuolen periaatteiden kohtuullinen kunnioittaminen. (Luoto 2000, 48.)

Amerikkalainen tapakulttuuri käsittää Yhdysvaltojen ja Kanadan lisäksi myös Australian. Se pohjautuu anglosaksiseen kulttuuriin, johon amerikkalaisuus on lyönyt oman leimansa. Amerikkalaisessa tapakulttuurissa arvostetaan suoraa toimintaa ja asiat puhutaan, kuten ne ovat. Ihmisen on osattava jotain ollakseen jonkin arvoinen. Kaupallisuutta ja hyvien tapojen muodollista noudattamista arvostetaan paljon. Latinalainen kulttuuri, joka liitetään Latinalaiseen Amerikkaan ja Etelä-Eurooppaan, on pohjimmiltaan katolilaista kulttuuria, jossa arvostetaan myös elämänläheisiä arvoja. Latinot pitävät elämää pelinä, jossa pienet synnit puhdistetaan kirkollisessa ripissä. Miesten keskuudessa kukoistaa macho-kulttuuri. Latinalaisessa tapakulttuurissa täsmällisyys ja sovittujen sääntöjen noudattaminen ei ole tärkeää. Työelämä on tärkeää, mutta yksityis- ja perheasiat tulevat sitä ennen. (Luoto 2000, 48-49.)

Afrikkalaista kulttuuria on vaikea määritellä, koska siihen ovat vaikuttaneet niin heimotraditiot, animismi eli sielu-usko, myöhemmät uskonnot, siirtomaavallat kuin ilmastolliset tekijät. Kohtalonusko eli usko siihen, että ihminen ei voi itse muuttaa kohtaloaan, heijastuu pitkäjännitteisyyden puutteena ja on tyypillistä afrikkalaisuudelle.

Siirtomaavallan takia monen maan hallinnossa ja liike-elämässä noudatetaan edelleen ranskalaisia, brittiläisiä tai saksalaisia tapoja. Islamilainen kulttuuri on täysin sidoksissa islamin uskoon ja Koraaniin. Islamilaisissa maissa uskonnon tärkeimmistä ulkoisista muodoista, kuten päivittäisistä rukoushetkistä, almujen antamisesta, pyhiinvaelluksista ja islamilaiseen kalenteriin perustuvasta tapakulttuurista (paasto jne.), pidetään kiinni. (Luoto 2000, 49.)

Kaukoidän kulttuureissa tapoja ohjaa kasvojen menettämisen pelko. Kaikki on tehtävä niin, että henkilö ei menetä kasvojaan. Yksilöllisyyden sijaan Kaukoidässä yhteisöllisyys on tärkeämpää. Siksi on tärkeää, ettei toiminnallaan aiheuta myöskään oman yhteisönsä kasvojen menettämistä. Kasvojen menettämisen pelko on niin suuri, että mikäli näin tapahtuu, saatetaan itsemurha tulkita ainoaksi tavaksi pelastaa kunniansa. Muita Kaukoidän kulttuurin piirteitä ovat arvokas käyttäytyminen, harmonian ylläpitäminen itsensä ja ympäristönsä välillä, sekä liike-elämässä kohteliaiden muotojen noudattaminen. Myös konfutselaisuus, taolaisuus, shintolaisuus ja buddhalaisuus antavat oman leimansa Kaukoidän kulttuuriin. (Luoto 2000, 49-50.)

2.3.4 Työkulttuuri

Työ- ja liike-elämässä on muistettava, että edustaa itsensä lisäksi myös työnantajan tai omaa yritystä. Sen takia on erittäin tärkeää välittää asiallinen kuva ja käyttäytyä asianmukaisesti. (The Institute of Chartered Accountants.)

Eri maissa on omat usein kirjoittamattomat säännöt siitä, miten voi pukeutua liike-elämän tilaisuuksissa, miten käyttäytyä, miten neuvottelut etenevät, ja niin edelleen. Näistä asioista kannattaa ottaa selvää etukäteen, ettei tule tietämättään loukanneeksi kollegoita tai muita yhteistyötahoja.

2.3.5 Juhlat ja vapaapäivät

Uusi vuosi, pääsiäinen ja joulukuu ovat esimerkkejä juhlapyhistä, joita vietetään useissa maailman maista. Kaikilla kansalaisuuksilla on kuitenkin myös joukko omia juhlia ja vapaapäiviä. Näihin liittyy usein myös erilaisia perinteitä. Internetistä, kirjoista ja esimerkiksi suurlähetystöistä saa tietoa kohdemaan juhlista ja vapaapäivistä. Esimerkiksi maahan muuttaminen kannattaa ajoittaa niin, että juhla- tai vapaapäivät eivät häiritse rekisteröitymistä tai muita virallisuksia.

Paikalliset ovat otettuja, kun maahanmuuttajat ovat kiinnostuneita kansallisiin juhliin kuuluvista perinteistä ja taustoista. Kannattaa siis osallistua juhlatilaisuuksiin sekä olla aktiivinen ja kiinnostunut.

3 Menetelmät

3.1 Suomi-Irlanti -seura

Tutkimus suoritetaan Suomi-Irlanti-seuran käyttöön. Seura perustettiin vuonna 1954 tarkoituksenaan tehdä tunnetuksi irlantilaista kulttuuria, historiaa ja nykypäivää. Seuralla on noin tuhat jäsentä, ja toimii ympäri Suomea. Seuran pääpaikka sijaitsee Helsingissä, mutta sillä on osastoja Turussa, Tampereella, Kaustisilla, Kuopiossa, Oulussa, Porissa ja Äänekoskella. (Suomi-Irlanti -seura.)

Seura järjestää vuosittain useita tapahtumia sekä Helsingissä että muilla paikkakunnilla. Suurin järjestettävä tapahtuma on maaliskuinen St. Patrickin päivän juhla. Seuran järjestämä Irish Festival in Finland on Manner-Euroopan suurin irlantilaisen musiikin tapahtuma. (Suomi-Irlanti -seura.)

Seura julkaisee jäsenlehteä nimeltään Shamrock. Lehdessä on aikaisemmin julkaistu lyhyt Irlantiin muuttajan opas. Uuden toimeksiannon mukainen opas tulee olemaan huomattavasti laajempi. (Suomi-Irlanti -seura.)

3.2 Projektisuunnitelma

Aikataulu tulee olemaan tiukka, koska toimeksiantaja, Suomi-Irlanti -seura, haluaa julkaista tiedotteen tai artikkelin oppaan ilmestymisestä Shamrock-lehdessä, joka ilmestyy touko-/kesäkuun vaihteessa 2010. Oma tavoitteeni on valmistua kesäkuussa 2010.

VAIHE	TOTEUTUS
Suunnitelmaseminaari	Joulukuu 2009
Teoriaosuus	Joulukuu 2009
Haastattelututkimus	Maalis- /huhtikuu 2010
Tutkimustulosten analysointi	Huhtikuu 2010
Opas valmiiksi	Huhti- /kesäkuu 2010
Arviointiseminaari	Touko-/kesäkuu 2010
Valmistuminen	Kesäkuu 2010

Työni tielle laskin mahdolliseksi kuusi riskiä. Tilanteeni huomioon ottaen ne ovat:

- Liian tiukka aikataulu
- Sairastuminen
- Ansiotyö vie liikaa aikaa opinnäytetyön kirjoittamiselta
- Haastattelujen aikataulun venyminen
- Toimeksiantajan vetäytyminen
- Tietokoneongelmat

Kaikki edellä luetellut riskit ovat hyvin mahdollisia. Koska aikatauluni on hyvin tiukka, pienikin viivästys vaikuttaa koko projektin etenemiseen ja valmistumiseen.

3.3 Käytännön toteutus

Alussa asetettu aikataulu oli varsin haastava. Suunnitelmaseminaari kuitenkin pidettiin onnistuneesti joulukuun puolessa välissä, hyvissä ajoin ennen joululomia. Oman työn alkuunsaamisessa auttoi muiden opiskelijoiden suunnittelu- ja arviointiseminaarien kuuleminen. Myös valmiiden töiden tutkiminen Theseus-internetsivun kautta auttoi hahmottamaan sitä, millainen valmiin työn tulisi olla.

Helmikuun 2010 alussa aloittamani työskentely hidasti opinnäytteen edistymistä, ja aiemmin laadittuja suunnitelmia oli muutettava. Haasteellinen elämäntilanteeni johti siihen, että minun täytyi tyytyä tekemään opinnäytetyötäni ennakoitua hitaammalla aikataululla. Tein työtä aina kuin pystyin. Toteutus meni aikalailla suunnitelman mukaisessa järjestyksessä. Teoriaosuus valmistui tutkimustuloksia ja johtopäätöstä lukuun ottamatta kesällä 2010. Haastattelututkimuksen toteutin ulkomailla tai muuten kauempana Suomessa asuvien osalta sähköpostitse ja muiden kanssa kasvotusten syystalvella 2010. Tavoitteenani oli saada noin seitsemän haastattelua tehtyä. Sähköpostilla haastattelupyynnön lähetin noin kahdellekymmenelle henkilölle. Näistä viisi vastasi. Lisäksi kahta henkilöä kävin haastattelemassa henkilökohtaisesti. Näin ollen tavoitteeni - seitsemän haastattelua - toteutui. Analysoin tulokset joulutammikuussa 2010-2011. Oppaan sain valmiiksi helmikuussa 2011.

Riskeistä melkein kaikki toteutuivat. Aikataulu todella osoittautui liian tiukaksi. Sain työpaikan ja aloitin työskentelyn helmikuun alussa 2010, jolloin aikani meni siellä ja kotona pientä lastani hoitaessa. Jäljelle jäivät melkein pelkästään illat, jolloin pystyin opinnäytetyöni kirjoittamaan. Lisäksi lapseni ja minä aloimme sairastella paljon, mikä myös vaikeutti työn kirjoittamista. Koska työni valmistuminen venyi, ei Suomi-Irlanti-seura saanut opasta käyttöönsä siihen mennessä kun etukäteen oli suunniteltu. Tämän johdosta keskustelut

heidän kanssaan ovat vielä kesken. Tämä työ ei ollut sidottu muihin heidän projekteistaan, joten julkaisuajankohdan ei sen puolesta pitäisi olla ongelma. Pahempia tietokoneongelmia ei kohdalleni tullut. Tallensin työtä usein työn edetessä ja tein varmuuskopioita niin että minulla oli kolmessa eri paikassa tallennettu työ.

4 Tutkimustulokset

Tässä luvussa käsitellään ja analysoidaan tutkimuksen tuloksia. Tarkastelu on jaoteltu viiteen osaan teemoittain.

4.1 Muutto Suomesta Irlantiin

Haastattelut aloitettiin kysymällä syytä miksi kukin oli alun perin lähtenyt Irlantiin. Kaikki vastanneista lähtivät Irlantiin töihin. Osa lähti puolison perässä ja osa kokemuksi hakemaan. Tuttu kieli eli englantia auttoi maahan muutossa ja maan valitsemisessa alun perin. Kolme seitsemästä vastanneesta asuu edelleen Irlannissa, mutta neljä on jo muuttanut pois. Kaikki muut takaisin Suomeen, mutta yksi vaihtoi maata Ranskaan. Irlannissa ollut aika vaihteli eri vastaajien välillä. Siellä vielä asuvista yksi on asunut maassa hieman yli puoli vuotta, yksi on asunut melkein puolitoista vuotta ja yksi melkein neljä vuotta. He, jotka ovat jo Irlannista muuttaneet pois, asuivat vuoden, kolme vuotta, neljä vuotta ja pisimpään ollut asui viisi vuotta.

Muutto Irlantiin sujui kaikilla helposti. Kolme kertoi lähteneensä yhden kuukauden valmisteluajalla. Heidän mielestään tämä aika riitti hyvin muuttovalmisteluihin, joihin kuului asunnon ja työpaikan irtisanominen, asunnon tyhjentäminen ja kalusteiden jako eteenpäin, muuttoilmoituksen teko sekä käynnit verotoimistossa, Kelalla ja pankissa. Yksi vastaajista oli käynyt EURES-neuvojan luona keskustelemassa ja pyytämässä neuvoja ja vinkkejä. Myös Internetin keskustelupalstat ja tuttavien kokemukset auttoivat haastateltuja valmistautumisessa. Viisi vastaajaa kertoi saaneensa kutsun työhaastatteluun samana tai seuraavana päivänä työhakemuksen lähettämistä. Yksi vastaaja oli etsinyt työtä Irlannista yhden talven ajan ennen lopullista muuttoa. Kaiken kaikkiaan vastaajat pitivät työnhakuprosessia helppona ja nopeana. Irlannissa käytetään paljon rekrytointitoimistoja, joiden arveltiin nopeuttavan prosessia. Etenkin pohjoismaisille työntekijöille oli kysyntää vuosina 2005 ja 2006 kun nousukausi oli kiivaimmillaan.

Suomeen vastaajat olivat yhteydessä pankin, vakuutusyhtiön ja puhelinoperaattorin kanssa. Yhden täytyi lisäksi olla yhteydessä ajorekisterikeskukseen saadakseen uuden ajokortin varastetun tilalle ja yksi kertoi olleensa yhteydessä Suomen lähetystöön Dublinissa saadakseen uuden passin vanhentuneen tilalle.

4.2 Kulttuurishokki ja integroituminen

Kuusi vastaajaa kertoo, että ei ollut kokenut kulttuurishokkia saapuessaan Irlantiin. Kaikilla oli kuitenkin joitain asioita, jotka eivät sujuneet täysin ongelmitta. Tällaisia asioita olivat pankki- ja veroasioiden hoito, hankala byrokratia, palvelujen huonompi taso (Suomeen verrattuna), irlantilaisen aksentin ymmärtäminen, epäluotettava julkinen liikenne, yleinen tehottomuus, sekä tottuminen irlantilaiseen säähän ja ruokaan. Yksi mainitsi yllättyneensä katolisen kirkon suuresta vaikutusvallasta, vaikka oli siitä etukäteen tietoinen. Myös uudessa tilanteessa oleminen aiheutti pelkoa ainakin yhdelle vastaajista.

Kaikki vastaajat kokevat integroituneensa irlantilaiseen kulttuuriin loppujen lopuksi hyvin. Vain kolme mainitsee jotain negatiivista integroitumiseen liittyvää. Tällaisia asioita ovat muun muassa irlantilainen suurpiirteisyys, ruoka sekä paikallisten ystävien puuttuminen. Kaksi vastaajaa mainitsi, että paljon on kiinni omasta asenteesta ja aktiivisuudesta. Tietoa löytyy kun vain etsii. Heille, joilla oli jo valmiiksi irlantilaisia tai muun maalaisia suhteita Irlannissa, oli suureksi avuksi näiden tuttuuden tuki ja apu tsemppaamisesta käytännön järjestelyihin. Työnantaja ja rekrytointitoimistot ovat myös auttaneet vastaajia asunnon, pankkitilin, paikallisen sosiaaliturvatunnuksen eli Pps-numeron hankkimisessa ja veroasioissa. Suuri ongelma vastaajille muodostui Irlannissa virastoissa asioimisesta. Etenkin verotoimistoa kuvailtiin painajaiseksi. Muissakin virastoissa asioimiseen on varattava monta tuntia. Monen työnantaja auttoi tässä kohtaa ja yksikin kertoo saaneensa hoitaa muuttoon liittyvät paperityöt omalla työajalla. Yksi vastaaja mainitsee erityisesti virastoissa asioimisen käyneen omalla kohdalla helposti. Hän piti hyvänä, että ei tarvinnut käydä rekisteröitymässä poliisiasemalla, kuten esimerkiksi Suomessa. Veroasiat hänellä hoituivat suoraan työnantajan kautta, pankkitilin avaaminen kävi helposti ja Pps-numeronkin hakeminen meni helposti kun vain malttoi odottaa muutaman tunnin toimistossa. Kaksi vastaajaa kertoo vielä yhden esimerkin hankalasta byrokratiasta. Eli moneen paikkaan, kuten pankkiin ja videovuokraamoon, tarvitaan kahden henkilötodistuksen lisäksi todisteen osoitteestaan Irlannissa, joka yleensä on esimerkiksi sähkölasku. Kuitenkin ensimmäistä sähkölaskua joutuu yleensä odottamaan pitkän aikaa.

4.3 Työskentely Irlannissa

Matalan yritysverotuksen vuoksi monet ulkomaiset yritykset ovat siirtäneet muun muassa asiakaspalvelunsa ja teknisen tukensa Irlantiin. Tämä näkyi myös vastaajien työnkuvassa, koska peräti kuusi seitsemästä oli töissä help deskissä tai call centressä. He olivat joko asiakaspalvelutehtävissä, agenttina, teknisenä tukena, myynnissä tai tiimin vetäjinä. Moni sai erinomaista työkokemusta näissä töissä. Suurin osa työskenteli muiden suomalaisten kanssa suomalaisille yrityksille. Yksi call centressä työskentelevä oli aloittanut työskentelynsä

Irlannissa lentoemäntänä, mutta laman seurauksena joutui vaihtamaan työpaikkaansa. Ainoa, joka ei tehnyt työtä edellä mainituissa työpaikoissa, työskenteli kirjanpitäjänä.

Irlantilaista työskulttuuria kuvaillaan jonkin verran erilaiseksi kuin Suomessa, muun muassa pukukoodi on etenkin toimistoissa ja asiakaspalvelussa siistimpi kuin Suomessa. Aikakäsitys sen sijaan on hyvinkin erilainen. Myöhästely sallitaan, aikataulut eivät pidä ja asiat tehdään sitten kun ehditään. Irlantilaiset elävät tässä hetkessä ja heidän rennompia aikakäsitys oli suomalaisella työmoraalilla vaikea käsittää. Moni vastaaja kuvasi yrityskulttuuria byrokraattiseksi. Työntekijöiden ei anneta olla yhtä itsenäisiä kuin Suomessa ja kaikkiin päätöksiin täytyi hakea lupa ylemmältä taholta. Ammattiliittojen puuttuminen melkein kokonaan näkyy työntekijän oikeuksissa (esimerkiksi palkan saaminen sairaspäivinä, korvaus pyhäpäivinä työskentelystä ja vuorolisistä), joita Suomessa pidetään melkein itsestään selvinä. Irlantilaiset harrastavat tämän kaiken vastapainoksi kohteliaisuutta ja small talkia. Kaksi vastaajaa piti tätä liian ylenpalttisenä ja liiallisena. Yksi vastaajista kiteytti irlantilaisen yrityskulttuurin lausahdukseen ”Work hard play hard”.

Vastaajat kuvasivat irlantilaista työntekijää mukavaksi, pinnallisen kohteliaaksi, puheliaaksi ja hyväksi tiimityöskentelijäksi, joka ei aina ole erityisen täsmällinen. Eräs vastaajista käytti adjektiivia ”nuori”, mutta tämä johtunee aiemminkin kuvatausta työpaikasta help deskissä ja call centressä. Toinen sen sijaan mainitsi, että kuten muuallakin, osa irlantilaisista työntekijöistä on professionaalisia ja taitavia, kun osa taas ei ota työtään vakavasti. Hän lisäksi kertoo irlantilaisen esimiehen kiinnostavan huomiota vääriin ja epäolennaisiin asioihin, jonka lopputuloksena yrityksessä tehdään vääriä asioita.

Henkilöstön etninen rakenne oli kaikkien vastaajien työpaikoilla monikulttuurinen. He pitivät tätä hyvänä asiana ja rikkautena, joka tekee päivistä ja työympäristöstä mielenkiintoisia. Haasteita syntyy, jos saman työyhteisön henkilöillä on kovin erilainen työmoraali ja -tavat. Tällöin vaaditaan pitkää pinnaa ja ymmärrystä, että asioita voi tehdä erilailla. Yksi vastaaja kertoi esimerkin ikävästä tilanteesta liittyen monikulttuuriseen tiimiin. Hänen tiimissään oli muiden lisäksi myös yksi henkilö Israelista ja yksi Libanonista. Kun nämä maat joutuivat keskenään konfliktiin, myös nämä työntekijät riitelivät keskenään tai olivat puhumatta toisilleen. Tämä vaikuttaa koko tiimin iltapiiriin.

4.4 Kulttuuri

Irlantilaista kulttuuria vastaajat kuvailivat rennoksi ja hyväntuuliseksi. Irlannilla on Suomen tapaan pienen kansan piirteitä ja suuri kansalaislypeys. Musiikki, pubit ja urheilu mainitaan irlantilaisen kulttuurin erityispiirteinä. Irlantilaiset ovat vieraanvaraisia, ystävällisiä, kohteliaita, perhekeskeisiä ihmisiä, jotka on varustettu omituisella huumorintajulla. Katolisen

kirjon vaikutus näkyy kaikkialla. Pubittelu on runsasta, pubeissa vietetään aikaa niin jouluna kuin hautajaisissakin. Irlantilaiset osaavat kuitenkin juoda illan mittaan rauhalliseen tahtiin ja käyttäytyvät siistimmin kuin suomalaiset. Myös musiikki on vahvasti sidoksissa pubeihin. Luokkayhteiskuntaakin pidetään vielä jossain määrin elävänä, esimerkkinä mainitaan ylemmän luokan nauttimat yksityiskoulut. Negatiivisiksi asioiksi irlantilaisesta kulttuurista vastaajat nimeävät sen hitaan aukeamisen ulkomaalaiselle, harrastusten ja aktiviteettien vähäisyyden sekä välillä turhauttavan rennon suhtautumisen asioihin.

Irlannin turvallisuudesta vastaajat olivat montaa eri mieltä. Mielenpitoita tuli laidasta laitaan. Yksi sanoo, että ei tuntenut oloaan kovin turvalliseksi Dublinissa. Tämä johtui erityisesti kaupungin pohjoispuolella esiintyvistä jengirikollisuudesta, huumeisiin liittyvistä ongelmista sekä nuorten aiheuttamasta häiriöstä. Toinen vastaaja oli sitä mieltä, että Irlannissa mässäillään väkivaltaisilla uutisilla ja murhilla liikaa, joten helposti saa kuvan, että maa on rauhattomampi kuin onkaan. Hänellä itsellään ei ole ollut ongelmia ja on kokenut olonsa turvalliseksi Irlannissa. Näiden mielenpitojen lisäksi vastaajat olivat sitä mieltä, että maalaisjärjellä selviää. Kun katsoo minne menee, mihin aikaan, kenelle puhuu ja missä kunnossa itse on, ei pitäisi tulla ongelmia. Humala ja syrjäkujat ovat haitallisia siinä missä muissakin maissa ja kaupungeissa. Pohjois-Irlannin levottomuudet eivät juuri heijastu tasavaltaan, eikä hieman havaittavissa näkyvä korruptiokaan liiemmin vaikuta turvallisuuteen.

Pyysin haasteltavia tiivistämään irlantilaisen yhteiskunnan parhaat ja huonoimmat puolet. Parhaiksi asioiksi listautuivat alhainen verotus, koulutusmahdollisuuksien runsaus, perhekeskeisyys sekä ihmisten ystävällisyys, rentous, avoimuus, suvaitsevaisuus, mentaliteetti ja suomalaisenkaltainen luonne. Irlantilaisen yhteiskunnan huonoja puolia vastaajien mielestä ovat alkoholisti- ja huumeongelmaisten vanhempien suuri määrä, ihmisten hidas lämpeneminen vieraisiin, pinnallinen kohteliaisuus, liian rento mentaliteetti asioiden hoidossa, saamattomuus, katolisen kirkon suuri vaikutusvalta valtion asioissa, palvelujen huono taso, lyhytnäköiset ja sen tähden huonot päätökset, liian vähäinen panostus kaupunkien infrastruktuuriin ja joukkoliikenteeseen sekä koulutuksen huono taso, rakenne ja hinta. Mielenkiintoista on se, että irlantilaisten rentous koetaan sekä positiivisena että negatiivisena.

4.5 Viihtyminen

Kaikki vastaajat viihtyivät Irlannissa. Kolme mainitsee, että Irlannissa viihtyy muutaman vuoden, mutta ei sen pidempää. Samoin kolme kertoi lähteneensä maahan tietämättä siitä kovin paljon. Viihtyvyyttä edesauttoivat ulkomaalaiset ystävät, jotka ovat samassa tilanteessa uudessa maassa. Elämä sinänsä ulkomaalaisen Irlannissa oli suhteellisen simppeleä ja tavallaan yksinäistäkin, kun oma suku ja ystävät eivät olleet fyysisesti lähellä. Päivät täyttivät työ ja

juhlminen. Dublinissa on tiivis suomalainen yhteisö, joka järjesti erilaisia tapahtumia. Yleensä ulkomaalaiset eivät tee pitkän aikavälin suunnitelmia, vaan ystävät tulevat ja menevät. Dublinilaiset ovat tietyllä tavalla kyllästyneet ulkomaalaisiin, mutta esimerkiksi Galwayssa ihmiset ottavat vielä sydämellisesti vastaan ja ovat kiinnostuneita, koska siellä ei ole ollut niin paljon ulkomaalaisia.

Ne haastatellut, jotka olivat jo Irlannista lähteneet, kertoivat lähtösyiksi kyllästymisen irtolaiselämään, irlantilaiseen säähän ja ruokaan sekä pubikulttuuriin. Paluumuutto Suomeen onnistui hyvin. Erityisesti Suomen luonto, liikkumisen mahdollisuudet, kesä ja ruoka saivat kiitosta. Konkreettisia haasteita olivat vuokra-asunnon löytyminen lyhyellä varoitusajalla sekä Suomen talvi. Vuoden Irlannissa asunut tietää kokemuksensa jälkeen haluavansa asua Suomessa. Hän kiteyttää tämän lausahdukseen ”Poissa hyvä, kotona paras”. Toinen vastaaja oli sitä mieltä, että ulkomailla olo alensi kynnystä lähteä mahdollisesti uudelleen ulkomaille. Irlantiin hän ei enää uudelleen lähtisi, mutta muualle hän voisi mielellään lähteä jos tulisi esimerkiksi työkomennus. Kolmas miettii, että uran kannalta on hyvä käydä myös ulkomailla. Se avaa myös Suomessa ovia kun on esimerkiksi saanut helpommin arvostettuakin työkokemusta.

Yksi Irlannista lähtenytän muutti Ranskaan. Vastaushetkellä hän oli ehtinyt asua siellä muutaman kuukauden ja oli sitä mieltä, että koska se oli tuttu paikka ennestään, ei hänelle sielläkään tullut kulttuurishokkia. Irlantiin ei ole ikävä, mutta ihmisiä, joihin hän siellä tutustui, on. Kaksi vielä Irlannissa asuvaa antoi omat vinkkinsä paluumuuton varalle. He ovat aiemmin asuneet maailmalla, ja kertovat omista kokemuksistaan sen, että Suomeen palatessa kulttuurishokki on suurempi, koska vieraassa maassa on helpompi hyväksyä vaikeudet ja elämän uudelleen rakentamisen. Kotimaahan palatessa on vaikea hyväksyä sitä, että asiat eivät olekaan niin kuin ne jäivät, vaan elämä on mennyt eteenpäin. Kelaan kannattaa myös ilmoittaa ajoissa palaavansa Suomeen, koska takaisin suomalaiseen systeemiin pääseminen kestää yllättävän kauan.

4.6 Neuvot ja päätelmät

Lopuksi pyydettiin vastaajia antamaan Irlantiin töihin lähtemistä harkitsevalle suomalaiselle neuvoja. Niitä tulikin pitkä lista. Ajankohtaista on se, että tällä hetkellä työtilanne Irlannissa vaikuttaa hankalalta ja saa varautua hakemaan työpaikkaa kauemmin kuin aikaisemmin. Internet-sivua www.monster.ie kehuttiin hyväksi työnhakusivuksi ja kannattaa muistaa, että suurin osa työpaikoista menee rekrytointitoimistojen kautta. Työnhaku Suomesta käsin kannattaa jo senkin takia, että jotkut työnantajat maksavat lennot ja ensimmäisten päivien majoituksen. Asuntoja kannattaa etsiä Internetistä osoitteesta www.daft.ie. Vaikka vuokrat ovat laman myötä laskeneet, saa esimerkiksi Dublinin keskustassa varata vuokraan noin 1000 -

1200 euroa. Etenkin jos haluaa samantasaisen asunnon mihin on Suomessa tottunut. Monet asuvat kimppekämpissä vielä pitkälti kolmekymppisinä, eikä yksiöitä ole juuri tarjolla. Vuokran lisäksi tulee maksettavaksi lämmitys, jätemaksu ja sähkö, jotka ovat nekin Suomen hintatasoa kalliimmat. Muualla maassa on mahdollisesti halvempaa. Muutenkin kannattaa vakavasti harkita muualla kuin Dublinissa asumista. Paikallisten kanssa kannattaa hankkiutua tekemisiin ja kannattaa myös olla aktiivinen löytääkseen mielekästä ja vaihtelevaa tekemistä myös työn ulkopuolelta. Lisäksi tarvitaan avointa mieltä, kärsivällisyyttä ja oikeanlaista mentaliteettia. Täytyy muistaa, että lähtee tutustumaan toiseen kulttuuriin. Mikäli kriteerit ovat korkealla, tai valittaa paljon kannattaa lähteä kotiin.

Tutkimustuloksia tarkastellessa huomattiin, että haastatelluilla oli ehkä virheellinen käsitys kulttuurishokin käsitteestä. Vastauksista sai kuvan, että heidän mielestään kulttuurishokki on paljon negatiivisempi kokemus, kuin todellisuudessa on. Toisaalta monet mainitsivat että ”alkuvaiheessa oli jonkin verran ongelmia mutta loppuajasta kaikki alkoi sujua erinomaisesti”. Tämä kuvastaa juuri kulttuurishokin vaiheita. Asian ymmärrystä helpottamaan olisin voinut liittää aiemmin sivulla 13 esitetyn kuvan ’Kulttuurishokin vaiheet’ (kuva 2).

5 Yhteenveto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää miten suomalainen integroituu Irlantiin lähtiessään sinne töihin oma-aloitteisesti sekä mitä hänen tulisi tietää maasta, tavoista ja kulttuurista, jotta muuttaminen ja integroituminen sujuisivat mutkattomasti. Tutkimukseen kuuluvan teemahaastattelun analysoinnin perusteella suomalaiset integroituvat pääsääntöisesti hyvin. Vaikka integraatiokokemuksia on yhtä monta kuin muuttajiakin, tiettyjä yhtäläisyyksiä on haastattelujen perusteella nähtävissä. Keskeiset vastoinkäymiset näyttävät liittyvän paikalliseen tapakulttuuriin ja byrokratiaan. Sen sijaan suomalaiset pitävät irlantilaisten avoimuudesta, rentoudesta ja ystävällisyydestä. Tutkimus antoi vastaukset ennalta määriteltyihin tutkimusongelmiin.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa opas, joka käsittelee työssä tutkittuja seikkoja ja näin ollen auttaa Irlantiin muuttavia suomalaisia integroitumaan. Tämä tavoite saavutettiin ja opas syntyi ennalta asetettujen raamien mukaisesti. Pyrin käyttämään mahdollisimman monipuolisesti erilaisia lähteitä sekä teorian että oppaan kirjoittamisessa.

Minulla oli tätä työtä aloittaessani jonkinlainen ennakkokäsitys työn ja tutkimuksen tuloksista, koska olen itsekin asunut ja työskennellyt Irlannissa. Opin kuitenkin valtavasti ja oli mielenkiintoista huomata, että joitakin asioita olisi ollut hyvä tehdä tietyllä lailla. Itse lähdin Irlantiin, kuten moni haastatteluun vastanneistakin, lähes suunnittelematta. Opinnäytetyössä

sain hyödyntää englannin kielen taitoani, koska etenkin opasta varten käytetty lähdemateriaali oli lähes täysin englanninkielistä.

Vastaavanlaisia tutkimuksia on tehty verrattain vähän, ja ne harvat mitä on tehty, on tehty sosiaalialan töinä. Jatkossa olisi hyvä olla tutkimus suomalaisten integroitumisesta myös muihin suomalaisten suosimista maista, erityisesti EU:n ulkopuoliseen maahan. Euroopan Unionin sisällä muuttaminen maasta toiseen on tehty melko helpoksi, mutta miten muutto onnistuu esimerkiksi Amerikkoihin, Australiaan tai Aasiaan?

Lähteet

Kirjallisuus

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kämärä, L. 2001. Kotouttamisavaimet - Käsikirja maahanmuuttajille Suomessa. Kotka: Kymenlaakson liitto.

Liebkind, K. 1994. Maahanmuuttajat - kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus.

Luoto, R. 2000. Tapakulttuurin perusteet. Espoo: Fenix-kustannus.

Niemelä, H. & Salminen, K. 2006. Suomalainen sosiaaliturva. 2. painos. Helsinki.

Reuvid, J. 2007. Working abroad - The complete guide to overseas employment. 28. painos. London: Kogan Page.

Saviaro, M. & Helaniemi, M. 2006. Kun työ vie maailmalle. 2. painos. Otamedia.

Elektroniset lähteet

Aarresaari. Kansainvälisen työnhaun opas. Viitattu 16.1.2010.

<http://www.aarresaari.net/kvtyonhaku.htm>

DepartSmart. 2002. While You're Away. Viitattu 22.5.2010.

<http://web.viu.ca/studyabroad/departsmart/modules/whileaway.htm>

EURES - Eurooppalainen ammatillisen liikkumisen portaali. Viitattu 25.1.2010.

<http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=fi>

Europass. 2003. Ansioluettelomalli. Viitattu 16.1.2010. <http://europass.cedefop.europa.eu/>

The Institute of Chartered Accountants. Business etiquette: a beginner's guide. Viitattu 19.1.2010.

http://www.charteredaccountants.com.au/students/job_search_and_career_advice/your_first_job/guide_to_business_etiquette

Itkonen, L. 2005. Meillä ja muualla: ohjeita kansainväliseen tapakulttuuriin. Viitattu 19.1.2010. <http://www.mtv3.fi/matkailu/arkisto.shtml?14028>

Kanervo, S. & Saarinen, T. 2007. Kulttuurit keskuudessamme. Viitattu 22.1.2010. <http://www.turku.fi/public/default.aspx?nodeid=11816&culture=fi-FI&contentlan=1>

Kela. 2009. Viitattu 16.1.2010. <http://www.kela.fi>

Kookas. Mihin työsopimuksen allekirjoittava sitoutuu? Viitattu 2.5.2010. <http://www.kookas.fi/articles/read/4450>

Kookas. Mitä tulee ottaa huomioon asuntoa ulkomailta vuokratessaan? Viitattu 2.5.2010. <http://www.kookas.fi/articles/read/4509>

Lyytikäinen, T. 2009. Verotus ja huippusaajien kansainvälinen liikkuvuus. Viitattu 6.11.2009. http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/06_esitysaineisto/Verotus_ja_huippusaajien_liikkuvuus-TeemuLyytikainen-esitys-240209.pdf

Malinen, T. 2008. Kulttuurishokki. Viitattu 6.11.2009. <http://www.utu.fi/opiskelu/kv/vaihdossa/kulttuurishokki.html>

Oxford English Dictionary. Viitattu 21.1.2010. <http://www.askoxford.com>

Pohjoismaiden ministerineuvosto. 2008. Haloo Pohjola. Viitattu 21.5.2010. <http://www.haloopohjola.fi>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu: 20.11.2009. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>

Sisäasiainministeriö. Kotouttaminen. Viitattu 21.1.2010. <http://www.intermin.fi/intermin/home.nsf/pages/4B352409EF53530FC22575E1001F5DA2?opendocument>

Suomi.fi. Viitattu 18.1.2010. http://www.suomi.fi/suomifi/suomi/aiheet/maahan_ja_maastamuutto/muuttaminen_ulkomaille/index.html

Suomi-Irlanti -seura. Viitattu 5.12.2009. <http://www.finnish-irish.fi/index.html>

Työ- ja elinkeinoministeriö. Suomeen työhön. Viitattu 21.1.2010. http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/05_esitteet/tme7601s_suomeentyohon.pdf

Tilastokeskus. 2010. Viitattu 17.1.2011. http://www.stat.fi/meta/kas/maa_muutto.html

Verohallinto. 2010. Viitattu 16.1.2010. <http://www.vero.fi>

Muut lähteet

Kanervo, S. 2009. Kulttuurien välinen viestintä. PowerPoint-esitys. Tulostettu 22.1.2010.

Pelikenttänä EU. 2008. Helsinki: Ulkoasiainministeriön Eurooppatiedotus. Dvd-levy.

Stacey, S. 2009. The use of time in different cultures. Laurea-ammattikorkeakoulu. Laurea-Leppävaara. Espoo. PowerPoint-esitys. Tulostettu 22.1.2010.

Säily, P. Kansainväliset toimintaympäristöt. Laurea-ammattikorkeakoulu. Laurea-Leppävaara. Espoo. PowerPoint-esitys. Tulostettu 22.1.2010.

Kuvat

Kuva 1: Eurooppalainen sairaanhoitokortti.....	12
Kuva 2: Kulttuurishokin vaiheet	14

Kuviot

Kuvio 1: Maahanmuutto, maastamuutto ja nettomaahanmuutto 1971-2009	10
Kuvio 2: Suomen ja EU-maiden välinen muuttoliike 1992-2009	10

Liitteet

Liite 1: Eurooppalainen CV-mallipohja.....	35
Liite 2: Muuttajan muistilista	37
Liite 3: Yksilöllisyyttä ja yhteisöllisyyttä korostavien kulttuurien vertailua	38
Liite 4: Haastattelurunko	40
Liite 5: Opas Irlantiin töihin lähtijälle.....	41

Europass-ansioluettelo Lisää valokuva. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).

Henkilötiedot

Etunimet / Sukunimi **Etunimet Sukunimi** Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet)

Osoitteet Katuosoite, postinumero, postitoimipaikka, maa. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet)

Puhelinnumero(t) Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet). Matkapuhelin: Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).

Faksinumero(t) Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).

Sähköposti(t) Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).

Kansalaisuus Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).

Syntymäaika Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).

Sukupuoli Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).

Haettu työpaikka / ammattiala **Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).**

Työkokemus

Päivämäärät Lisää erillinen kohta kustakin merkittävästä työstä alkaen viimeisimmästä. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).

Toimi tai tehtävä

Keskeiset tehtävät ja vastuualat

Työnantajan nimi ja osoite

Ansio toiminnan tyyppi tai toimiala

Yleissivistävä ja ammatillinen koulutus

Päivämäärät Lisää erillinen kohta kustakin merkittävästä suoritetusta koulutusjaksosta alkaen viimeisimmästä.

Tutkinnon nimi

Tärkeimmät oppiaineet tai ammattitaidot

Oppilaitoksen nimi ja tyyppi

Koulutuksen taso kansallisessa tai kansainvälisessä luokituksessa Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).

Henkilökohtaiset tiedot ja taidot

Äidinkieli tai -kielet **Ilmoita äidinkieli tai -kielet**

Muut kielet

Itsearviointi

	Ymmärtäminen		Puhuminen		Kirjoittaminen
<i>Eurooppalainen taitotaso (*)</i>	Kuuntelu	Lukeminen	Suullinen vuorovaikutus	Suullinen tuottaminen	

Kielet

Kielet

(*) [Kieliä koskeva yhteinen eurooppalainen viitekehys](#)

- Sosiaaliset taidot Korvaa tämä teksti kuvailemalla taitojasi ja kerro, missä ne on hankittu. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).
- Organisatoriset taidot Korvaa tämä teksti kuvailemalla taitojasi ja kerro, missä ne on hankittu. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).
- Tekniset tiedot ja taidot Korvaa tämä teksti kuvailemalla taitojasi ja kerro, missä ne on hankittu. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).
- Tietotekniset taidot Korvaa tämä teksti kuvailemalla taitojasi ja kerro, missä ne on hankittu. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).
- Taiteelliset taidot Korvaa tämä teksti kuvailemalla taitojasi ja kerro, missä ne on hankittu. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).
- Muut tiedot ja taidot Korvaa tämä teksti kuvailemalla taitojasi ja kerro, missä ne on hankittu. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).
- Ajokortti Ilmoita tässä, onko sinulla ajokortti, ja mikä ajokorttiluokka on kyseessä. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).
- Lisätietoa** Ilmoita tässä muut tiedot, joilla voi olla merkitystä, esimerkiksi yhteyshenkilöt, suositukset jne. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).
- Liitteet** Luettele liitteet tarvittaessa. Poista kohta, jos se on tarpeeton (ks. ohjeet).

Muuttajan muistilista - kotimaassa hoidettavat asiat

- asunto (vuokrasopimuksen irtisanominen, myynti, vuokraaminen)
- osoitteenmuutokset (väestörekisteri, taloyhtiö, posti, verovirasto, pankki, luottokorttiyhtiöt)
- sosiaaliturva-asiat (Kela, Eläketurvakeskus)
- sopimusten irtisanominen (sähkö, vesi, jätehuolto, puhelin, tv-lupa, Internet, tarpeettomat vakuutukset)
- lopeta tarpeettomat jäsenyydet (yhdistykset, ammattiliitot, kerhot, kuntokeskus)
- muuttovakuutus, muu vakuutusturva
- lehtitilausten lopettaminen tai osoitteenmuutos (tilauksen hintaan tällöin lisätään ulkomaanpostituslisä)
- pankkiasiat (lainat, laskut, valuutta, verkkopankki)
- valtakirja/t kotimaan asiamiehelle
- muuttoliikkeen tarjoukset ja muuttopäivästä sopiminen, muuttoasiat, kohdemaan tuontisäädökset
- hintalaput pois uusista muuttotavaroista (tulli)
- valokuvaa arvoesineet ja vie ne säilytykseen
- Suomeen varastoon jäävien tavaroiden listaaminen
- turhista tavaroista eroon hankkiutuminen
- sähkölaitteiden tarkistaminen; käyvätkö myös kohdemaassa
- lemmikkieläimet; rokotukset, tuontimääräykset, koiran poistaminen Suomen koiraverorekisteristä
- terveystarkastukset ja lääkäri
- matka-apteekin ja reseptilääkkeiden hankinta (kopiot resepteistä pakettiin tullia varten)
- autoasiat (myynti, mukaan, uuden tilaaminen, vakuutukset)
- kansainvälinen ajokortti
- englanninkieliset virkatodistukset maistraatista
- lahjahankinnat kotimaasta
- kauppojen kanta-asiakaskortit; lakkauta tarpeettomat
- kouluasiat
- au pairin etsintä
- passi (hankkiminen, voimassaolon tarkistaminen), viisumi, matkaliput
- ilmoita uudesta osoitteesta sukulaisille ja ystäville

Yksilöllisyyttä korostava kulttuuri	Yhteisöllisyyttä korostava kulttuuri
Yksilö pienin elämänyksikkö	Yhteisö pienin elämänyksikkö, joka voi selviytyä elämästä
Yksilö päättää itse omista päämääristään ja tavoitteistaan.	Yhteisön tarpeet ja päämäärä ovat tärkeämpiä kuin yksilön.
Säännöt ja normit joustavat ja ne antavat yksilölle vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia.	Yksilön käyttäytymistä ohjaavat yhteisön päämäärä ja käyttäytymissäännöt sekä hänen roolinsa yhteisössä.
Kulttuurin monimuotoisuus, taloudellinen eriytyminen ja erilaisia elämäntapoja	Kulttuurin samankaltaisuus, taloudellinen yhdenmukaisuus ja ryhmän elämäntapa säädetty
Identiteetti on autonominen eli yksilö voi edustaa vain itseään. Yksilö on itse vastuussa teoistaan ja hänen tekemänsä rike tai virhe aiheuttaa häpeän tai nolouden tunteen vain hänelle itselleen.	Yksilö edustaa koko ryhmää. Yhteisön kunnia ja sen säilyttäminen tärkeää, ts. mikäli ryhmän jäsen ei toimi yhteisön edellyttämällä tavalla, hän tuottaa häpeää koko ryhmälle.
Kuuluminen useisiin ryhmiin ja ryhmän vaihtaminen on mahdollista. Ryhmän sisällä kilpailua eri yksilöiden välillä Etäiset suhteet ryhmän jäsenten välillä sekä odotus, että jokainen huolehtii vain itsestään ja ydinperheestään.	Kuuluminen yhteen ryhmään tai vain muutamaaan ryhmään Ei kilpailua ryhmän sisällä. Tiiviit ja henkilökohtaiset kontaktit oman ryhmän sisällä sekä muodolliset ja varautuneet suhteet ryhmän ulkopuolisiin
Arvoina mm. riippumattomuus, itsestänselvyys, itseensä luottaminen, itsensä toteuttaminen, henkilökohtainen mukavuus ja nautinnonhalu.	Arvoina mm. riippuvaisuus, harmonia, auktoriteettien kunnioittaminen, turvallisuus ja toisten tarpeiden huomioon ottaminen
Ydinperhe	Suurperhe
Vapaahko lastenkasvatus, jossa lapsella on mahdollisuus itsenäisyyteen ja omiin valintoihin. Vuorovaikutus perheen sisällä avointa ja vapaata Malli sosiaaliseen käyttäytymiseen tulee ikätovereilta	Lasten osallistuminen työntekoon, vanhempien kunnioitus ja totteleminen ovat erittäin tärkeää. Vuorovaikutus perheen sisällä muodollista. Malli sosiaaliseen käyttäytymiseen tulee vanhemmilta.
”Nuoruuden palvonta”	Vanhusten kunnioittaminen
Helppohko liikkua yhteisössä ja solmia uusia kontakteja, kunhan hallitsee etiketin tietynlaiseen kommunikointiin. Kontaktit pinnallisia. Yksilökeskeisyys. Viestintä on epämuodollista. Suora viestintä, asioiden suora esittäminen	Yhteisön sisällä kanssakäyminen perustuu luottamukseen. Yhteisön ulkopuolisten ensimmäiset (liike)kontaktit tapahtuvat välikäsien kautta. Yksilön status ja rooli ovat tärkeitä. Viestintä on muodollista. Epäsuora viestintä, asioiden sanominen peiteltysti hienovaraisten vihjeiden avulla. Kommunikoinnissa pyrkimys harmonian

	säilyttämiseen ja sopusointuun. Konflikteja on vältettävä.
Yksilölliseen kulttuuriin liittyy usein monokronisuus ja pieni valtaetäisyys.	Yhteisöllisyys on usein yhteydessä polykronisuuden ja suuren valtaetäisyyden kanssa.
Alueeseen kuuluvat Länsi- ja Pohjois-Eurooppa, Pohjois-Amerikka ja Australia.	Alueeseen kuuluvat Aasia, Afrikka, Etelä- ja Keski-Amerikka sekä Itä- ja Etelä-Eurooppa. Noin 70 % maailman väestöstä

Arvoisa vastaanottaja,

Olen liiketalouden opiskelija Laurea-ammattikorkeakoulussa ja teen lopputyötä Irlantiin töihin lähdöstä sekä maahan integroitumisesta. Haastattelun avulla selvitän Teidän kokemuksianne ja asioita, joita pidätte tärkeänä kertoa muille suomalaisille, jotka ovat oma-aloitteisesti muuttamassa tai harkitsemassa muuttoa Irlantiin. Vastaamalla minulle annatte arvokasta apua tutkimukseen ja autatte myös muiden tulevaa muuttoprosessia.

Pyydän Teitä kertomaan **omin sanoin** omista kokemuksistanne, tuntemuksistanne ja vinkeistänne. Apuna voitte käyttää seuraavaa runkoa, mutta voitte myös kertoa asioista, joita ei siinä ole mainittu. Kaikki tieto tulee tarpeeseen. Lähettäkää vastauksenne minulle 15.9.2010 mennessä sähköpostitse osoitteeseen: jaanapaak@hotmail.com Kaikki vastaukset tullaan käsittelemään nimettöminä.

Kiittäen,

Jaana Pääkkönen

Mikä oli / mitkä olivat syynä Irlantiin muuttoon?

Miten muutto Suomesta onnistui? Miten valmistelitte lähtöä?

Missä virallisissa asioissa olette yhteydessä Suomeen?

Työ Irlannissa

- Millaisessa työssä toimitte?
- Millaisena koette työilmapiiriin?
- Miten kuvailisitte irlantilaista työkulttuuria ja paikallista aikakäsitystä (ajoissa/myöhässä, tässä hetkessä / suunnitellen tulevaa jne.)?
- Millaisia eroja havaitсите verraten työtapoihin / yrityskulttuuriin Suomessa?
- Millainen on irlantilainen työntekijä?
- Millainen henkilöstön etninen rakenne työpaikallanne on, ja miten se vaikuttaa työilmapiiriin ja -tapoihin?
- Miten olette kokeneet työnhakuprosessin?

Elämä Irlannissa

- Kuvailkaa elämäännne ja viihtymistänne Irlannissa. Kuinka se on vastannut mielikuvianne?
- Millaisen kulttuurishokin koitte?
- Miten koette irlantilaisen kulttuurin? Miten se näkyy käytännön tapakulttuurissa?
- Onko Irlanti mielestänne turvallinen maa? Perustele vastauksesi.
- Miten Irlantiin integroituminen eli kotoutuminen kohdallanne onnistui?
- Kuinka pitkään olette suunnitelleet jäävännne Irlantiin? / Kuinka pitkään asuitte Irlannissa?
- Mitkä ovat mielestänne irlantilaisen yhteiskunnan parhaat ja huonoimmat puolet?
- Koitteko maahanmuuton helpoksi vai haastavaksi? Kertokaa lisää.
- Miten virastoissa asiointi onnistui maahanmuuton yhteydessä?

Mitä neuvoja antaisitte suomalaiselle, joka harkitsee Irlantiin töihin lähtemistä?

Jos olette jo palanneet takaisin Suomeen, miten muutto takaisin onnistui? Millainen kulttuurishokki teille tuli kotimaassa? Miten olette viihtyneet Suomessa ulkomaalla asumisen jälkeen?

TERVETULOA IRLANTIIN

-

Opas Irlantiin töihin lähtijälle

Sisällys

Johdanto	3
1. Irlanti	3
1.1. Historiasta lyhyesti	7
1.2. Uskonto	8
1.3. Talous- ja työmarkkinatilanne	8
2. Maahanmuutto	10
2.1. EU-kansalaisen muutto Irlantiin	10
2.2. Personal Public Service -numero	10
2.3. Verotus	11
2.4. Asunto	11
2.5. Koulu ja päiväkodit	13
3. Kulttuuri ja työtavat	14
3.1. Yleinen tapakulttuuri	15
3.2. Irlantilaiset juhlat ja vapaapäivät	16
3.3. Kulttuuritarjonta	17
3.4. Media	17
4. Työnhaku ja työskentely	18
4.1. Työaika ja palkkaus	19
4.2. Työkulttuuri	19
5. Elämää Irlannissa	22
5.1. Pankki ja posti	22
5.2. Julkinen liikenne	22
5.3. Auto ja liikenne	24
5.4. Turvallisuus ja poliisi	24
5.5. Urheilu	25
6. Edustusto	25

Johdanto

Oppaassa käsitellään Irlantia, eli Irlannin tasavaltaa. Iso-Britanniaan kuuluva Pohjois-Irlanti rajataan oppaan ulkopuolelle. Kirjallisten ja elektronisien lähteiden lisäksi käytän hyväkseni Irlannissa asuvien suomalaisten sekä omaa kokemusta ja tietoa.

Suosittelen oppaaseen tutustumista ennen muuttopäätöstä Irlantiin tai viimeistään välittömästi sen jälkeen. Olen itse oppinut paljon tätä kirjoittaessa, vaikka nämä asiat olisivat olleet myös minun hyvä tietää ennen kuin muutin Irlantiin. Asuin ja työskentelin Irlannissa vuoden verran vuosina 2005 ja 2006.

1. Irlanti

Irlanti sijaitsee Iso-Britannian länsipuolella, Atlantin valtameressä (kuvat 1 ja 4). Golf-virran ansiosta Irlannin ilmasto on lauhkea, ja muistuttaa Suomen kevättä ja syksyä. Ilmaston ääri-ilmiöitä kuten hellettä ja lumisadetta, päästään Irlannissa todistamaan suhteellisen harvoin. Talvella 2010-2011 Irlanti joutui kuitenkin lumen valtaan. Maa on kuuluisa sateistaan, jotka ovat yleisempiä saaren länsirannikolla. Sateet pitävät maan kasvillisuuden vihreänä, josta Irlanti onkin saanut lempinimensä ”Vihreä saari”. Irlannissa on kaksi Unescon maailmanperintökohdetta: Bend of the Boynen muinaismuistot maan itärannikolla Dublinista pohjoiseen sekä Skellig Michaelin luostarisaaari lounaassa, 15 kilometriä rannikolta Kerryn kreivikunnan edustalla.

Kuva 1: Irlannin sijainti Euroopassa

Irlannissa on käytössä Greenwichin aika eli kello on siellä kaksi tuntia Suomen aikaa jäljessä. Maaliskuussa kelloja siirretään kesäaikaan ja lokakuussa talviaikaan, aivan kuten Suomessakin.

Irlannissa on virallisesti käytössä metrijärjestelmä, mutta joissain yhteyksissä näkee vielä vanhoja mittayksiköitä kuten tuumia tai jalkoja. Ravintoloissa olutta ja siideriä myydään pinteissä tai ½-pinteissä.

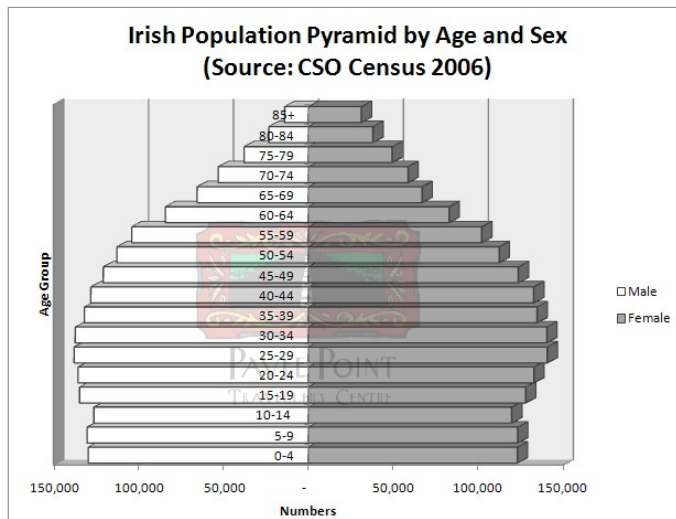
Maan johdossa on pääministeri, ”Taoiseach”, Brian Cowen (alkaan 7.5.2008). Presidenttinä toimii toista kautta Mary McAleese. Presidentin tehtävät ovat lähinnä seremoniallisia. Kuusi suurinta puoluetta Irlannin parlamentissa ovat Fianna Fail, Fine Gael, the Labour Party, the Progressive Democrats, the Green Party ja Sinn Fein.

Irlannin lippu on trikolori jonka kolme väriä ovat tangon puolelta lähtien vihreä, valkoinen ja oranssi (kuva 2). Vihreä väri kuvastaa Irlannin katolilaisuutta. Oranssilla viitataan protestantteihin, ja valkoinen symboloi näiden kahden välistä rauhaa. Lippu on peräisin 1800-luvun puolesta välistä, Young Ireland -liikkeen lipusta. Silloin värit olivat päinvastoin, eli oranssi oli tangon puolella. Pääsiäiskapinan aikaan vuonna 1916 kapinoitsijat ottivat Young Ireland -liikkeen lipun käyttöön, mutta eivät tiedäneet miten päin sen kuuluu olla. Kapinoitsijat laittoivat lipun väärinpäin, mutta siitä lähtien tämä lippu jäi voimaan Irlannin lippuna.

Kuva 2: Irlannin tasavallan lippu

Irlannissa on noin 4,2 miljoonaa asukasta. Asukasluku on viime vuosikymmenen aikana kasvanut paljon lisääntyneen maahanmuuton vuoksi. Siirtolaisia on tullut erityisesti Puolasta, Latviasta ja Liettuasta. Lama on kuitenkin vaikuttanut paljon, ja hyvin suuri osa siirtolaisista onkin jo lähtenyt maasta. Irlannin väestö on Euroopan nuorin, noin kolmasosan (35 %) väestöstä ollen alle 25-vuotiaita. Viimeisin väestönlaskenta on vuodelta 2006. Sen mukaan on rakennettu kuvassa 2 esitetty väestöpyramidi. Väestönlaskenta ainakin vielä vuonna 2006 toteutettiin siten, että jokaiseen asuntoon jaettiin etukäteen lomakkeen, johon piti kirjata asukkaiden lukumäärä, ikä, kansalaisuus jne. Muutaman viikon päästä lomakkeet kerättiin takaisin.

Kuva 3: Irlannin populaatio vuoden 2006 väestönlaskennan perusteella

Irlanti koostuu neljästä maakunnasta: luoteessa sijaitsevasta Connachtista, idässä sijaitsevasta Leinsterista, lounaassa sijaitsevasta Munsterista ja Iso-Britannialle kuuluvasta Pohjois-Irlannin Ulsterista. Irlannin valtio voidaan jakaa vielä 26 kreivikuntaan. Irlannin itärannikolla sijaitsevassa pääkaupungissa, Dublinissa, on noin puoli miljoonaa asukasta. Jos mukaan lasketaan koko Suur-Dublinin alue, pääkaupungin asukasmäärä kasvaa noin 1,2 miljoonaan. Saaren muut suuret kaupungit ovat Cork (120 000 asukasta), Galway (72 000 asukasta), Limerick (53 000 asukasta) ja Waterford (46 000 asukasta).

Kuva 4: Irlannin kartta

Irlannissa on kaksi virallista kieltä: englantia ja iiri. Valtaosa väestöstä puhuu äidinkielenään englantia. Irlannin englantia voi olla aluksi vaikeasti ymmärrettävää, mutta pyydä rohkeasti puhumaan hitaammin ja pian omatkin korvat tottuvat aksenttiin. Noin 5 % väestöstä puhuu arkikielenään iiriä, joka on maan ensimmäinen kansalliskieli. Iiriä puhutaan lähinnä maan länsiosassa vaikka kaikkialla maan kouluissa opiskellaankin ”pakko-iiriä”. Iirin kieltä on pyritty vahvistamaan osana maan kulttuuriperintöä ja näkyy edelleen vahvasti esimerkiksi katukuvassa ja politiikassa, jossa keskeisiä henkilöitä ja instituutioita kutsutaan iirinkielisillä nimillä. Esimerkiksi istuvan presidentin (11.11.1997 -), Mary McAleesin, iirinkielinen nimi on Máire Pádraigín Mhic Ghiolla Íosa. Myös kansallislaulu lauletaan iiriksi.

Irlantilaiseen keittiöön kuuluu perinteisesti yksinkertaiset liharuuat ja keitetyt vihannekset kuten peruna, porkkana, palsternakka ja turnipsi. Lampaan ja karitsan lihaa käytetään paljon. Jouluna syödään kalkkunaa, mutta kinkkuakin on mahdollista saada. Erityisen mainitsemisen arvoinen on pubiruoka. Lähestulkoon jokaisessa pubissa saa ruokaa, ainakin tiettyinä kellonaikoina. Pubiruoka on nopeaa ja hyvä - mutta terveellistä se ei ole.

1.1. Historiasta lyhyesti

Historia on yksi tärkeimmistä asioista Irlannissa. Ymmärtääkseen Irlantia ja irlantilaisia on tiedettävä maan menneisyydestä ja koettelemuksista, jotka ovat muokanneet maan ja kansan nykyiseen muotoonsa.

Keltit saapuivat Irlannin saarelle vuosina 600-150 eKr. Pyhä Patrick käännutti irlantilaiset kristinuskoon, roomalaiskatolisiksi. 700-luvun lopulla alkanut viikinkien invaasio loppui, kun kuningas Brian Boru kukisti tanskalaiset vuonna 1014. Englantilaisten invaasio alkoi 1100-luvulla ja aiheutti yli seitsemän vuosisadan taistelut.

Toisena pääsiäispäivänä vuonna 1916 joukko irlantilaisia kapinallisia Patrick Pearsen johtamana valtasivat Dublinin pääpostin sekä julistivat Irlannin tasavallaksi ja riippumattomaksi Britanniaasta. Pääsiäiskapina kuitenkin epäonnistui ja brittisotilaiden kukistaessa sen kapinalliset joutuivat antautumaan kuusi päivää kapinan alkamisesta. Kapina aiheutti tuhansien ihmisten, pääosin siviilien, haavoittumisen tai kuoleman. Myös kapinajohtaja Pearse tuomittiin kuolemaan kapinan jälkeen. Vielä tänä päivänä voi nähdä ammusten jäljet pääpostin pylväissä, jotka on sinne jätetty muistuttamaan verisestä kapinasta. Kuvassa 5 näkyy pääposti pääsiäiskapinan jälkeen kuvattuna.

Kuva 5: Pääsiäiskapinassa pahoin vaurioitunut Dublinin pääposti

Vaikka suuri osa Dublinin keskustasta oli lähestulkoon raunioina, jatkui Irlannissa vuosia kestänyt itsenäisyystaistelu. Se päättyi vuonna 1921 sopimuksen, jonka mukaan Irlannin saaren katolinen eteläosa erkani omaksi vapaavaltioksi ja pohjoisen protestanttinen alue nimeltään Ulster jäi osaksi Iso-Britanniaa. Fianna Fail -tasavaltalainen puolue soti vapaavaltiolaista Fine Gael -puoluetta vastaan. Fianna Fail halusi täyden itsenäisyyden, kun

taas Fine Gael hyväksyi uuden sopimuksen ensiaskeleena täyteen itsenäisyyteen. Tänä päivänä Fianna Fail ja Fine Gael ovat Irlannin suurimmat puolueet ja sovussa.

Vuonna 1937 Irlannin parlamentti hyväksyi uuden perustuslain. Iso-Britannia hyväksyi tämän kuitenkin vasta kahdeksan vuotta myöhemmin. Vuonna 1949 Irlanti lopulta erosi kansanyhteisöstä ja julistautui tasavallaksi. Irlanti liittyi Euroopan Yhteisöön vuonna 1973.

1.2. Uskonto

Valtaosa, 87 %, irlantilaisista kuuluu roomalaiskatolilaiseen kirkkoon. Kolme prosenttia asukkaista kuuluu anglikaaniseen kirkkoon. Muut uskontokunnat edustavat erittäin pientä vähemmistöä. Katolisella kirkolla on aina ollut ja on edelleen erittäin vahva jalansija Irlannissa ja irlantilaisten elämässä. Kirkon vaikutuksesta vuonna 1937 kirjoitetussa perustuslaissa kielletään abortit ja avioerot. Perustuslaissa määrättiin myös, että naisten paikka on kotona ja huolehtia lapsista.

Irlanti on yksi uskonnollisimmista Euroopan maista. Sunnuntain messu kuuluu monen irlantilaisen perheen tapoihin ja seurakunnan papilla on hyvin suuri status. Kautta aikojen katolinen kirkko on tarjonnut koulutusta perustaen kouluja ja yliopistoja. Nunnat ja munkit ovat toimineet siellä opettajina. Kirkko on myös perustanut sairaaloita, joissa nunnat työskentelevät. Tänä päivänä kirkon omistamia kouluja ja sairaaloita on vähemmän.

Avoliitot solmitaan useimmin kirkossa kuin maistraatissa. Avioerot ovat nykyään laillistettu, mutta abortit muussa kuin hengenvaarallisissa tilanteissa ovat edelleen kielletty. Monet irlantilaiset osallistuvat vuosittain pyhiinvaelluksille joko omassa maassaan tai muualla Euroopassa.

1.3. Talous- ja työmarkkinatilanne

Irlannin talouskasvu oli pitkään OECD-maiden nopeimpia ja sen ansiosta maa saikin lisänimen 'Celtic Tiger' eli kelttiläinen tiikeri. Parhaimmillaan maan bruttokansantuote kasvoi vuosina 2003-2007 yli kuusi prosenttia vuodessa. Työttömyysaste tippui vuosina 1994-2001 9,2 prosentista vain 1,3 prosenttiin. Vuonna 2008 alkoi jyrkkä taloudellinen lasku, ja Irlanti ajautui ensimmäisenä euromaana vakavaan lamaan. Työttömyysaste on kaikkien aikojen korkeimmalla tasolla vuonna 2010 olemalla jopa 13,7 prosenttia (kuva 6). Aiempina vuosina hurjasti kasvanut rakennustuotanto on lähes pysähtynyt, kuten myös asuntokauppa. Irlannin lamaa ovat pahentaneet maailmanlaajuinen lama sekä pankkikriisi.

European Commission - European Economic Forecast autumn 2010				
Forecasts for Ireland	2009	2010	2011	2012
GDP growth (% , yoy)	-7,6	-0,2	0,9	1,9
Inflation (% , yoy)	-1,7	-1,5	0,4	0,6
Unemployment (%)	11,9	13,7	13,5	12,7
Public budget balance (% of GDP)	-14,4	-32,3	-10,3	-9,1
Current account balance (% of GDP)	-3,1	-1,1	1,5	2,7

Kuva 6: Irlannin talousennuste

Euroopan komissio arvioi syksyllä 2010 (kuva 6) Irlannin talouden lähtevän hitaaseen kasvuun vuonna 2011. Irlanti jää EU:n keskimääräisestä talouskasvusta. Keskimääräinen BKT:n (kuvassa englanniksi GDP) kasvu olisi vuoteen 2011 1,75 prosenttia ja noin 2 prosenttia vuonna 2012. Työttömyydenkin arvioidaan laskevan EU:n tasolla 9 prosenttiin. Irlannilla menee hieman pidempään saavuttaa EU:n keskitaso.

Palvelut työllistävät suurimman osan Irlannin työvoimasta. Suurimmat osuudet vievät vakuutus- ja rahoitusala, rakennusala sekä vähittäiskauppa. Näin ainakin ennen lamaa. Nykyään, siirtolaisuuden kasvettua, jopa noin 15 % työvoimasta on ulkomaista. Lama kuitenkin on vähentynyt paljon siirtolaisten määrää. Siirtolaisvastaisuus on myös lisääntynyt huomattavasti.

Vuoden 2010 lopulla Irlannin tilanne paheni entisestään. Suuretkin pankit joutuivat vaikeuksiin, ja maassa on vastaavanlainen lama kuin Suomessa oli 1990-luvun alussa. Kuluttajakauhan tilannetta huononsi entisestään runsas lumentulo joulukuussa 2010. Koska Irlannissa ei ole totuttu lumeen, siellä ei ollut tarpeeksi tiesuolaa tai kalustoa lumen raivaamiseen, jolloin kuluttajat eivät päässeet kaappoihin. Joulumyynti vuonna 2010 oli pienempi kuin vuosiin. Varovaisempienkin ennusteiden mukaan menee ainakin neljä vuotta ennen kuin Irlanti pääsee edes jotenkin jaloilleen. Näin ollen Irlanti ei tänä päivänä ole paras mahdollinen kohde jos suunnittelee ulkomaille töihin lähtöä.

Irlannin alhainen yritysverotus on houkuttellut paljon kansainvälisiä yrityksiä siirtämään Euroopan pääkonttorinsa maahan. Myös monet call centret ovat muuttaneet Irlantiin työllistäen englanninkielisten työntekijöiden lisäksi erityisesti eurooppalaisia kieliä puhuvia.

2. Maahanmuutto

Ennen muuttoa Irlantiin kannattaa ottaa selvää tärkeistä asioista liittyen asunnon ja työnsaantiin. Asettumista helpottaa myös, kun tietää esimerkiksi missä virastoissa on käytävä ja miten verotus uudessa maassa järjestetään. Tässä luvussa olen esitellyt tärkeimmät maahanmuuttoon liittyvät asiat ja annan käytännön vinkkejä niihin liittyen.

2.1. EU-kansalaisen muutto Irlantiin

Suomen ja Irlannin ollessa Euroopan Union jäsenvaltioita, suomalaisen muutto Irlantiin onnistuu helposti. EU-kansalainen voi vapaasti saapua maahan sekä oleskella ja tehdä työtä siellä. On kuitenkin neljä rajoitusta yli kolmen kuukauden maassaoloon:

- Olet palkkatyössä tai toimit yrittäjänä. Voit myös olla työtön työnhakija, jolloin olet Suomen työttömyyskorvauksen piirissä. Työttömyyskorvausta maksetaan silloin maksimissaan kolmen kuukauden ajan.
- On oltava riittävät varat ja sairausvakuutus, jotta et päädy irlantilaisen sosiaaliturvan rasitteeksi.
- Olet opiskelija tai määräaikainen harjoittelija.
- Olet toisen EU-kansalaisen perheenjäsen, jolla joku edellisistä ehdoista toteutuu.

Suomalaisen ei tarvitse rekisteröityä maahanmuuttovirastossa, mutta halutessasi voit ilmoittautua maassa asuvaksi Suomen lähetystössä.

Euroopan komission Sinun Eurooppasi -sivustolla on laajat ja yksityiskohtaiset tiedot toiseen EU-maahan muutosta. Sivusto löytyy osoitteesta <http://ec.europa.eu/youreurope/index.htm>.

2.2. Personal Public Service -numero

Irlantilainen Personal Public Service -numero eli yleisemmin kutsuttu PPS-numero vastaa suomalaista sosiaaliturvatunnusta. Sitä tarvitaan muun muassa terveydenhuollossa, pankkitiliä avatessa, verottajalle, työnantajalle ja vuokrasopimussuhteen rekisteröintiin. PPS-numeron saadakseen on mentävä oman asuinalueen Social Welfare Local Office -toimistoon, josta sitä voi hakea. Mukaan tarvitaan passi, toinen henkilöllisyystodistus ja todistus osoitteesta (esimerkiksi pankin tiliote tai työnantajan todistus). Myös englanniksi käännettyä syntymätodistusta saattaa tarvita PPS-numeroa hakiessa. PPS-numeroa ei voi hakea Suomesta käsin, vaan henkilön on jo asuttava Irlannissa sitä hakiessa.

2.3. Verotus

Ensimmäistä verokorttia (certificate of tax credits) hakiessa on tiedossa oltava työpaikka, ja hakukaavakkeeseen merkitään myös työnantajan tiedot. Lisäksi hakijalla on tässä vaiheessa oltava myös PPS-numero. Verokortin saamisessa voi kestää pitkään, mutta työnantajalla on tällöin mahdollisuus käyttää ”emergency”-verotusta. Tämä tarkoittaa, että työnantaja maksaa ensimmäisen kuukauden jälkeen noin kaksinkertaisen veroprosentin mukaisen tuloveron, mikäli verokorttia ei ole silloin vielä toimitettu. Ensimmäinen kuukausi verotetaan normaalin irlantilaisen tuloveroprosentin mukaan, joka vuonna 2009 oli 20 %.

Tärkeitä työnantajalta saatavia verotodistuksia ovat P60 eli 'End of year certificate' ja P45 eli 'Details of employee leaving work'. Ensimmäinen on vuositasolla yhteenveto maksetusta palkoista, veroista ja sosiaalivakuutusmaksuista. Jälkimmäisen työnantaja antaa työsuhteen loppuessa. Siinä on koko työsuhteen ajan yhteenveto veroista ja palkoista. Molemmat todistukset ovat tärkeitä säilyttää todisteena maksetuista veroista.

Verovirastoon mennessä täytyy varautua jonottamaan ja odottamaan monta tuntia tai pahimmassa tapauksessa koko päivän. Etenkin ruuhka-aikoina verovirastoon menevä jono voi ulottua jopa korttelin ympäri. Tämä koskee Dublinia, muissa kaupungeissa ei liene näin ruuhkaista.

2.4. Asunto

Jos mahdollista, kannattaa vuokra-asunto hankkia jo ennen varsinaista Irlantiin muuttamista. Voi olla, että maassa joutuu vierailemaan vähintään kerran katsomassa asuntoja ja allekirjoittamassa vuokrasopimuksen. Tämä kuitenkin helpottaa muuttotilanteessa, koska silloin on jo paikka, minne mennä, eikä tarvitse majoittua väliaikaisesti hotellissa tai hostellissa. Mikäli työpaikka on etukäteen tiedossa, kannattaa kysellä mahdollisuuksia relocation-pakettiin. Tällöin työnantaja hankkii maahan tulevalle työntekijälle asunnon. Vaihtoehtoisesti työnantaja voi maksaa väliaikaisen asumisen kustannukset kunnes työntekijä löytää itse sopivan asunnon.

Helppimmin asunnon löytää suosittu Internet-sivun www.daft.ie kautta. Siellä voi myös itse jättää asunnonetsimisilmoituksen. Dublinin alueella torstain Evening Herald -sanomalehdessä tai paikallislehdillä on kattavat asuntoilmoitukset. Vuokra-asunnot napataan nopeasti käsistä. Tarjolla on myös vuokra-asunnonvälittäjiä, jota käyttämällä voi säästyä suurelta vaivalta. Pienillä paikkakunnilla kannattaa kysellä asuntoja paikallisista pubeista. Siellä saattaa olla joku, jolla on asunto vuokrattavana, tai joku tuntee jonkun toisen.

Asuntojen hinnat ja vuokrat ovat erityisesti Dublinissa erittäin korkeat. Soluasuminen onkin hyvin yleistä. Laman myötä asuntojen hinnat ovat kuitenkin tippuneet erittäin paljon, Dublinin keskustassa noin 30 prosenttia, maaseudulla vielä enemmän. Huomioi, että Irlannissa asuntojen kokoa ei ilmoiteta neliömetreittäin, vaan makuuhuoneiden määrän mukaan. Suomalainen yksiö on siellä 'studio apartment', kaksio 'one bedroom apartment' ja niin edelleen. Vuokra-asunnot ovat yleensä kalustettuna.

Asumisen taso etenkin kaupungissa ei yllä Suomen tasolle. Talot ovat vanhoja kivirakennuksia, joissa on vain yksinkertaiset ikkunat. Etenkin talvisin sisällä on erittäin kylmä. Koska energia on kallista, monet sammuttavat lämmityksen yön ajaksi. Myös kosteus pääsee helposti sisään. Ei ole epätavallista, että ikkunoiden pielet ja kylpyhuoneen katto tai seinät ovat näkyvän homeen peitossa.

Ennen asunnon vuokraamista, tarkista ainakin seuraavat asiat:

- Onko asunnossa merkkejä kosteusvaurioista?
- Avautuvatko ikkunat?
- Millaisia turvallisuusseikkoja (esim. lukitut ikkunat, murtohälyttimet) on?
- Onko asunnossa palohälytin ja toimiiko se?
- Kuuluvatko lämpö, sähkö, tai kaasu vuokrahintaan?
- Onko kuuma vesi ja lämmitys asianmukaiset?
- Kuka on vastuussa kalusteiden korjauksesta?
- Jos asunnossa on korjauksen tarvetta, huolehtiiko vuokraisäntä niistä ennen vuokrasuhteen alkamista?
- Ovatko hella ja jääkaappi puhtaat ja toimivat?
- Onko tarjolla tarpeeksi säilytystilaa?
- Millaiset ovat paikoitusmahdollisuudet autolle ja polkupyörille?
- Kuinka kaukana asunto on julkisen liikenteen reiteistä?
- Ovatko kaupat ja palvelut lähellä?

Vuokranantajat pyytävät yleensä yhden kuukauden suuruisen vuokratakuun. Huolehdi, että saat asianmukaisen kuitin tai todistuksen maksetusta vuokratakuusta jotta saat sen vuokrasuhteen päättyessä takaisin. Vuokranantaja voi pitää vuokratakuun itsellään, mikäli vuokralainen jättää vuokran maksamatta, aiheuttaa tuhoa asunnolle tai purkaa vuokrasuhteen ennen mahdollista määräaika. Mikäli muuttaa asunnosta pois ennen määräaikaisen sopimuksen umpeutumista, voi joutua jatkamaan vuokranmaksua kunnes vuokranantaja löytää uuden vuokralaisen.

Vuokrasopimukset ovat yleensä monisivuisia ja täynnä myös tylsältä tuntuva lakitekstiä, mutta se kannattaa lukea huolellisesti ennen allekirjoittamista, jotta välttää mahdolliset ikävät yllätykset. Huomioitavan arvoinen seikka on myös, että vuokrasopimus on lainvoimainen sopimus. Sopimuksen osapuolista kumpi tahansa voi haastaa toisen oikeuteen, mikäli sovituista asioista ei pidetä kiinni.

Muuttaessa uuteen asuntoon, on vuokralaisen tehtävä sopimukset sähköstä ja mahdollisesta kaasusta. Sähkö laskutetaan kahden kuukauden välein kulutuksen mukaan. Vaihtoehtoisesti sähkön voi maksaa suoraveloituksella, jolloin veloitus tapahtuu arvion mukaan samansuuruisena kuukausittain. Mikäli asunnossa on käytössä kaasuputki, on kaasusopimus tehtävä erikseen kaasuyhtiön kanssa. Vesi muuttui yksityistalouksille maksulliseksi vuonna 1997. Jätteenkeräystä varten kioskeista voi ostaa tarroja, jotka liimataan jätesäkkeihin merkiksi maksetuista jätemaksuista.

2.5. Koulu ja päiväkodit

Lähes kaikki lapset aloittavat koulun 4-vuotiaana, vaikka oppivelvollisuus alkaa vasta 6-vuotiaana. Ensimmäiset kaksi vuotta ovat sisällöltään vastaavia suomalaisen päiväkodin tai esikoulun kanssa, mutta koulumaisessa ympäristössä. Ennen kouluun menoa useimmat lapset ovat kotihoidossa. Mikäli päivähoidon tarvetta on, kannattaa valita kotia lähinnä oleva päiväkotit. Päiväkodin valinnassa tai muissa epäselvissä asioissa voi apua pyytää myös IPPA:lta eli the Irish Pre-school Playgroups Associationilta.

Irlannissa on tarjolla ilmaisia julkisia kouluja ja lukuvuosimaksullisia yksityiskouluja. On myös kouluja, joissa opetus tapahtuu kokonaan iirin kielellä. Jotkut koulut voivat olla vain pojille tai vain tytöille. Primary Schoolia käyvät 4-12-vuotiaat lapset. Sen jälkeen lapset menevät Secondary Primary Schooliin. Ensimmäinen, junior-jakso, kestää kolme vuotta ja toinen, senior-jakso kahdesta kolmeen vuotta. Koulu päättyy tällöin 17- tai 18-vuotiaana. Oppivelvollisuus kestää 16 ikävuoteen. Junior-jakson jälkeen on tentit, jotka läpäistyään oppilas pääsee senior-jaksolle. Senior-jakson jälkeen on Leaving Certificate -tentit, jotka ovat rinnastettavissa Suomen ylioppilaskirjoituksiin. Oppilaan on osallistuttava vähintään viiden eri oppiaineen kokeeseen iirin kielen ollessa pakollinen. Sekä primary- että secondary primary schoolissa oppilaat käyttävät koulun ohjeiden mukaista koulupukua. Niitä voi ostaa paikallisista kaupoista tai tilata nettikaupoista.

Kuva 7: Tyypillinen irlantilainen tytön ja pojan koulupuku

Lista Irlannin kouluista löytyy Internetistä osoitteesta www.education.ie. Listaa voi muokata omien tarpeiden mukaan jotta oman alueen koulut löytyvät helpoimmin. Irlannissa lapset voivat haluttaessa käydä myös kotikoulua. Kouluvuosi alkaa syyskuun ensimmäinen päivä ja päättyy kesäkuun 30. Mikäli lähimpään kouluun on matkaa yli kaksi mailia eli 3,2 kilometriä, oppilas saa ilmaisen koulukuljetuksen. Kouluruokailu on maksutonta.

3. Kulttuuri ja tavat

Irlantilaista kulttuuria voi kuvailla rennoksi ja hyväntuuliseksi. Irlannilla on pienen kansan piirteitä ja suuri kansalaisylpeys. Irlantilaiset ovat vieraanvaraisia, ystävällisiä, kohteliaita ja perhekeskeisiä ihmisiä, jotka on varustettu omituisella huumorintajulla.

Musiikki ja kirjallisuus ovat tärkeä osa irlantilaista kulttuuria. Kuuluisia Irlannista kotoisin olevia musiikkiyhtyeitä ovat muutamia mainitakseni U2, Thin Lizzy, The Cranberries, The Corrs ja Westlife. Menestyneitä irlantilaisia artisteja ovat muun muassa Enya ja Ronan Keating. Irlanti on myös seitsemällä voitollaan voitokkain maa Eurovision laulukilpailussa. Vuoden 1994 Euroviisuissa maailmanlaajuiseen julkisuuteen pompannut Riverdance-tanssiryhmä kiertää edelleen aktiivisesti esiintymässä ympäri maailmaa.

Irlannista on läpi aikojen tullut useita tunnettuja kirjailijoita ja runoilijoita. James Joyce on yksi 1900-luvun tärkeimpiä kirjailijoita. Hänen yksi tunnetuimmista teoksista on Odysseus. Tämän mukaan yksi syntynyt myös yksi suurimmista tapahtumista Irlannissa eli Bloomsday, jota vietetään Dublinissa vuosittain kesäkuun 16. päivänä. Muita tunnettuja irlantilaisia kynätaitureita ovat muun muassa Oscar Wilde, William Butler Yeats, Seamus Heaney ja uusimpana tulokkaana Cecilia Ahern.

3.1. Yleinen tapakulttuuri

Tavattaessa tervehditään samalla lailla kuin Suomessakin. Joissain tilanteissa miehet voivat antaa poskisuudelman naiselle. Esittäytyään kätellen. Tyypilliset tervehdykset ovat ”Pleased to meet you” ja ”How are you?”. Etunimiä aletaan käyttää nopeasti ilman muodollisesti tehtyjä sinunkauppoja. Onkin tärkeää oppia tuntemaan ihmisten etunimet, koska niitä käytetään paljon joka tilanteessa. Hyvästellessä käytetään joitakin sanontoja, joihin yleensä vastataan samalla tavalla. Yleisin sanonta on ”See you” eli ’Nähdään’. Tämä sanotaan tuntemattomillekin taksikuskeista tarjoilijoihin. Suomalainen ehkä ottaisi liian kirjaimellisesti, mutta irlantilaisille se on vain tapa hyvästellä mahdollisesti ikinä näkemättä sen kummemmin. Muita sanontoja ovat muun muassa ”God bless” ja ”Cheerio”.

Kyläilyä ei juuri Irlannissa harrasteta. Jos tavataan ystäviä, se tapahtuu yleensä pubissa tai ravintolassa. Vain nuoriso tai sukulaiset kyläilevät toistensa luona.

Lisää muistisääntöjä kanssakäymisestä irlantilaisien kanssa on listattu kuvan 8 laatikoihin.

TEE NÄIN	ÄLÄ
<ul style="list-style-type: none"> • Käytä ihmisten etunimiä myös muodollisissa tilanteissa. • Käytä small talkia bussissa, ravintolassa jne. • Kiittele. • Sano 'please' aina kuin mahdollista. • Käy pubissa ystävien tai työkavereiden kanssa työpäivän jälkeen. • Tarjoa pubissa kierros omalla vuorollasi. • Pyydä anteeksi törmätessäsi toiseen ihmiseen, vaikka se ei olisi ollut sinun syysi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kysy ihmisten palkasta. • Kerro Irlanti-vitsejä. • Puhu Irlannin riitaisista tapahtumista julkisesti. Voit kuitenkin oppimisen kannalta kysellä historiasta. • Osoita epäkunnioitusta uskonnon asioihin. • Odota muodollisuutta ravintolassa tai työpaikalla. • Menetä malttiasi. • Räyhää humalassa. • Tuijota.

Kuva 8: Mitä kannattaa ja mitä ei kannata tehdä

Irlantilaisesta kulttuurista puhuttaessa juomakulttuuria ei voi jättää huomioitta. Stereotyyppisesti irlantilaiset istuvat aina pubissa Guinness-tuoppi kädessä. Vaikka näin mustavalkoinen todellisuus ei olekaan, on alkoholin käyttö ja pubikulttuuri hyvin suuressa osassa irlantilaista elämää. Työpäivän jälkeen pistäydytään parilla lasillisella, ja viikonloppuna juhlitaan enemmän. Hämmästyttävää kyllä, edelleen yksi suurimmista ”juhlapäivistä” on torstai. Monet saavat palkkansa viikoittain ja palkkapäivä on tällöin torstai, jolloin on varaa lähteä juhlimaan. Perjantaisin monessa työpaikassa, asiakaspalvelua lukuun ottamatta, on käytössä ’Casual Friday’. Tällöin muulloin virallisesti pukeutuvat irlantilaiset työntekijät voivat mennä vapaammin pukeutuen töihin.

’Craic’ on irlantilaisten ilmaus pitää hauskaa. Sitä ei missään nimessä pidä sekoittaa samannimiseen huumeeseen. Pubit ovat auki arkena ja sunnuntaina klo 23 tai 23:30 asti ja viikonloppuna 00:30 asti. Sen jälkeen on kuitenkin vielä puoli tuntia aikaa juoda juomat loppuun. Jotkut pubeista on saanut luvan myöhäisempään aukioloon, tällöin ne sulkeutuvat kahdelta yöllä. Yökerhot saavat olla auki puoli kolmeen tai puoli neljään. Pienillä paikkakunnilla aukioloajat ovat yleensä lyhyemmät. Kaikki irlantilaiset ravintolat ja muut yleiset tilat ovat tänä päivänä savuttomia.

Irlantilaiset voivat ihmetellä joitain omia tapojasi (esim. vauvan nukuttaminen ulkona rattaissa), mutta he ymmärtävät kun kerrot, miten Suomessa tehdään aina näin, ja kerrot muut asian takana olevat syyt.

3.2. Irlantilaiset juhlat ja vapaapäivät

Lähes kaikki Irlannissa juhlitut pyhät kuuluvat kristilliseen vuoteen. Uskonnolliset juhlat ovat Irlannissa näkyvämpiä kuin ehkä muualla länsimaissa.

Pyhän Patrickin päivää vietetään maaliskuun 17. päivä. Tällöin koko maa juhlii jo aikaisesta, ja kaupungeissa voi nähdä Pyhän Patrickin päivän paraatin. Juhlaa varten monet muissa maissa asuvat irlantilaiset palaavat kotimaahansa juhlimaan. Pyhän Patrickin päivää voi kutsua Irlannin kansallisjuhlaksi.

Pääsiäinen on yksi tärkeimmistä kirkollisista juhlista Irlannissa. Perinteisesti paikallisen seurakunnan pappi kiertää siunaamassa kodit ennen pääsiäistä. Tätä seremoniaa varten irlantilaiset tekevät perusteellisen ”kevätsiivouksen”. Pitkänä Perjantaina kaikki kaupat, koulut ja palvelut sulkevat ovensa. Jopa pubit ovat kiinni. Ensimmäisenä pääsiäispäivänä koko perhe käy yhdessä pääsiäismessussa. Sen jälkeen alkaa suuri juhlinta ja pubitkin avaavat taas ovensa. Saattavat jotkut muistella myös vuoden 1916 Pääsiäiskapinaa.

Joulua juhlietaan 25.12. Jouluaattona useimmilla on vielä ihan normaali työpäivä. Perinteisesti jouluaattoiltana sytytetään kynttilä ikkunalle. Alkujaan kynttilällä toivotettiin Maria ja Joosef tervetulleiksi, mutta perinne jatkuu edelleen. Tänä päivänä kuitenkin sähkökynttilät ovat syrjäyttäneet aidon tulen. Joulupäivä on uskonnon ja perheen juhla. Joulumessussa käydään koko perheen voimin. Joulupukki on tuonut lahjat Joulupäivän vastaisena yönä, ja ne avataan jouluaamuna. Joulupäivällistä syödään niin ikään Joulupäivänä. Ruokana on perinteisesti kalkkunaa, perunaa ja vihanneksia. Kinkkuakin on saatavilla. Jälkiruuaksi on jouluvanukasta, 'Christmas pudding', joka valmistetaan kuivatuista hedelmistä, pähkinöistä ja taikinasta. Ei kannata sekoittaa tätä suomalaiseen vanukkaaseen. Tapaninpäivä on Irlannissa St. Stephen's Day. Se on myös tärkeä päivä, jolloin käydään muun muassa tärkeitä hevos- tai vinttikoirakilpailuja. Joulua jatkuu aina tammikuun kuudenteen, eli loppiaiseen asti.

Vuodessa on myös neljä yleistä vapaapäivää, joita kutsutaan 'Bank holiday'. Nämä ovat kuun ensimmäinen maanantai touko-, kesä- ja elokuussa sekä viimeinen maanantai lokakuussa.

3.3. Kulttuuritarjonta

Irlannissa on hyvin laaja-alainen kulttuuritarjonta aina teatterista ja konserteista festivaaleihin. Eri kaupunkien tapahtumakalentereista löytyy tarkempaa tietoa mitä kulloinkin on tarjolla. Erityisesti kevyt- ja kansanmusiikki sekä teatteri ja kirjallisuus ovat Irlantilaista kulttuuria parhaimmillaan. Yksi suositeltavan arvoinen paikka on Gaiety Theatre Dublinin sydämessä. 140-vuotias teatteri tarjoaa rakennustaiteellisuutensa lisäksi myös paljon erilaisia esityksiä oopperan, musikaalien, teatterin, konserttien ja tanssin ystäville.

3.4. Media

Irlannin suurimmat päivälehdet ovat The Irish Independent, The Irish Times ja Irish Examiner. Dublinin oma The Evening Herald on hyvä sanomalehti sen asunto- ja tapahtumailmoitustensa takia. Suosituimmat tv-kanavat ovat kansallinen Radio Telefis Eireann eli RTE, yksityinen TV3 ja iirinkielinen TG4. Mainoksia on sekä lehdissä että televisiossa enemmän kuin Suomessa. Kotimaan rikosten uutisoiminen on ottanut suuren roolin. Maailmanuutiset pyörivät lähinnä Yhdysvaltojen ja Iso-Britannian ympärillä. EU:n asioiden uutisointi on kasvanut viime vuosina, vaikka muista jäsenmaista kerrotaankin vielä melko vähän. Jokaisen television omistajan on lain mukaan maksettava televisiolupaa. Lupamaksun voi maksaa postissa. Kaupat, jotka myyvät tai vuokraavat televisioita, ovat velvollisia ilmoittamaan postille television ostaneiden tai vuokranneiden yhteystiedot. Tv-lupatarkastajat kiertävät Irlannissa kuten Suomessakin.

4. Työnhaku ja työskentely

Työpaikan etsiminen kannattaa aloittaa jo Suomesta käsin. Internetistä löytyy paljon työpaikkoja ja hakemuksen voi lähettää kaikkialle sähköisesti. Neljä suurinta työnhakusivustoa Internetissä ovat www.jobs.ie, www.irishjobs.ie ja www.monster.ie. Työhaussa auttavat myös työ- ja elinkeinotoimiston Eures-neuvojat sekä Eures-portaali osoitteessa <http://ec.europa.eu/eures/>. Eures (European Employment Services) on ETA-maat kattava työnvälitysverkosto, jonka palveluita ovat työnvälitys, tiedotus ja neuvonta. Irlannissa käytetään paljon rekrytointitoimistoja, joiden kautta useimpiin yrityksiin palkataan uudet työntekijät. Näiden toimistojen kautta rekrytointiprosessi on usein myös hyvin nopea, ja monet suomalaiset ovatkin saaneet yhteydenoton ja kutsun haastatteluun jo päivän tai parin sisällä hakemuksen lähettämisestä.

Irlannissa työhaussa auttaa myös paikallinen työvoimatoimisto eli Fás. Sen toiminta on samanlaista kuin Suomen työ- ja elinkeinotoimiston. Fás antaa neuvontaa ja sitä kautta voi ilmoittautua työnhakijaksi sekä rekisteröidä oman CV:n työnantajien löydettäväksi. Sitä kautta on mahdollista päästä myös työvoimakoulutukseen. Lisäksi etenkin ravintola- ja kaupan alalla on yleistä jättää liikkeen ikkunaan ilmoitus avoimesta työpaikasta.

CV on pääsääntöisesti lähellä suomalaista asettelua. Apua englanninkielisen CV:n tekemiseen saa muun muassa Fás:n kotisivulta www.fas.ie tai mikäli et ole varma millainen on hyvä CV, kannattaa käyttää eurooppalaista mallia, joka on ladattavissa Europassin sivulta <http://europass.cedefop.europa.eu/>. CV:n ei tulisi olla kahta A4-sivua pidempi.

Irlannissa on Suomea muodollisempi työpukeutuminen ja työhaastatteluunkin on hyvä pukeutua asianmukaisesti. Pyri aina saamaan kirjallinen työsopimus ja aikaa sen läpikäymiseen. Lain mukaan työnantajan on tehtävä työntekijän kanssa kirjallinen työsopimus silloin, kun työntekijä työskentelee yli kahdeksan tuntia viikossa ja työsuhde on kestänyt yli kuukauden. Sopimus on monen sivun mittainen ja määrittelee työsuhteen ehdot. Sopimuksessa on yksilöity työntekijän ja työnantajan nimi ja osoite, työnimike tai lyhyt kuvaus työtehtävistä, työsuhteen alkamisajankohta sekä määräaikaisen työsuhteen päättymispäivä. Työsopimuksessa määritellään palkka sekä miten palkka lasketaan ja milloin se maksetaan. Sopimuksessa olisi hyvä myös mainita viikkotyömäärä, vuosiloman pituus, sairausloma, mahdollinen eläkeohjelma, työnantajan kurinpitösäännöt sekä irtisanomis- ja irtisanoutumisaika. Varsinaisia työehtosopimuksia ei Irlannissa ole samalla lailla kuin Suomessa, ja siksi kaikki nämä asiat on kirjattu työsopimukseen.

4.1. Työaika ja palkkaus

Keskimääräinen työviikko Irlannissa on pituudeltaan 37,5 - 39 tuntia. Tyypillinen työpäivä alkaa klo 9 ja päättyy klo 17:30. Lounas kestää tunnin noin klo 12 ja 14 välillä. Vuosiloma on yleensä 21 päivää. Minimipalkkaus muuttui vuoden 2011 helmikuussa 8,65 eurosta 7,65 euroon. Irlannissa palkkataso on Euroopan keskiarvoa korkeampi. Esimerkkejä palkoista on listattu kuvassa 10. Palkkapäivä on joko kerran kuussa tai kerran viikossa. Palkka maksetaan työntekijän tilille, mutta palkkashekkikään ei ole poissuljettu etenkin työsuhteen alussa.

Työnimike	Vuosipalkka	Vuosipalkka
	(tuhatta euroa) Dublin	(tuhatta euroa) muu maa
Assistant Manager, vähittäiskauppa	23 - 28	21 - 27
IT Johtaja	80 - 150	75 - 140
Johdon assistentti	32 - 40	25 - 35
Kirjanpitäjä	45 - 60	45 - 55
Pankkitoimihenkilö	20 - 25	19 - 23
PR-henkilö	25 - 35	22 - 30
Rakennusinsinööri	30 - 45	28 - 45
Rekrytointikonsultti	25 - 30	20 - 28
System Analyst	250 - 350 € / päivä	230 - 320 € / päivä
Toimistopäällikkö	36 - 42	25 - 38
Varastoesimies	35 - 40	33 - 38
Vastaanottovirkailija (< 3 vuoden kokemus)	19 - 26	17 - 25

Kuva 9: Esimerkkejä vuosipalkoista, vuonna 2007

4.2. Työkulttuuri

Irlantilaisilla on muita eurooppalaisia rennompi ja inhimillisempi ote työhön. He työskentelevät eläkkeeseen, ei päinvastoin. Aikataulut ovat yleensä suuntaa-antavia, ei tarkkoja ohjenuoria. Irlantilaiset eivät myöhästele tai hidastele kiusallaan, vaan heillä vain ottavat asiat niin rennosti, eivätkä halua ”hosua”. Vaikka irlantilaiset saattavat itse olla myöhässä, he

odottavat ulkomaalaisten olevan ajoissa. Älä myöhästy 10 tai 15 minuuttia enempää, ja jos myöhästyit, soita ilmoittaaksesi siitä.

Luottamus on ansaittava ennen kuin voidaan edetä yhteistyötasolle. Itsestä on näytettävä henkilökohtainen puoli ”työ-minän” lisäksi. Varaudu käymään virallisia tapaamisia esimerkiksi oluttuopin äärellä. Arvostetut liikeyhteisöt osallistuvat myös toistensa perhejuhliin ja muihin tilaisuuksiin kuten häihin tai hautajaisiin. Vaikka irlantilaiset ovat avoimia ja ystävällisiä, heille on myös tärkeää säilyttää ylpeytensä ja kasvonsa. Näin ollen vältä kritisoimista ja konflikteja. Irlantilaisista voi olla vaikeaa sanoa ”ei”, joten mikäli et saa selvää vahvistusta heti, asia ei ole vielä selvä.

Käyntikorttien vaihtamiseen ei kuulu erityistä rituaalia, eikä niitä välttämättä vaihdeta paljon. Kannattaa kuitenkin pitää omia käyntikortteja mukana. Vaihdettuasi käyntikortin katso korttia hetken aikaa ennen kuin asetat sen pöydälle eteesi.

Tapaamiset sovitaan etukäteen, ja ne alkavat small talkilla. Toisilta kysytään perheestä ja taustasta, mikä mahdollistaa tutustumisen. Jo ennestään tutut luonnollisesti kyselevät muun muassa perheen vointia jne. Tapaamisten tahti on yleensä nopea, mutta tunnelma rento ja epämuodollinen. Ystävällinen huumori on tärkeä osa irlantilaisia, mutta vältä sarkastista tai ilkeää huumoria. Esittelymateriaalin on hyvä olla ytimekästä maustettu hyvillä kuvilla.

Naisilla on hyvä asema liike-elämässä, vaikka palkkauksen tasa-arvosta vielä keskustellaan. Niin naisten kuin miestenkin pukeutumisen on hyvä olla siistiä ja asiallista.

Lounaalla käydään syömässä pubissa, kahvilassa tai puistossa. Joissain työpaikoissa katsotaan minuutin tarkkuudella lounastaukojen pituus, toisissa ei häiritse vaikka olisi toista tuntia pois.

<p>HUOMIOITAVAA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Keskity yksilöllisiin tarpeisiin - Suhteet eivät ole erityisen tärkeitä - Tunteita näytetään vain tiettyyn pisteeseen - Kunnioita vanhempia ihmisiä - Tee monta asiaa samaan aikaan - Omaksu ympäristö 	<p>TUNNUKSENOMAISTA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vapaamuotoisuus - Ystävällisyys - Matala yhteenkuuluvuus tiimeissä - Kansallinen suuntautuneisuus - Isänmaallisuus - Itsenäisyys
<p>AVAINAKTIKOITA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tinkiminen ja uhkailu - Kilpailuhenkisyys - Hyvä diili molemmille, "win-win" - Kannusta sitoutuneisuuteen - Suhteiden hyväksikäyttö - Epävirallisten tilanteiden käyttö (pubit ja alkoholi) - Muutokset suunnitelmiin - Myöhästymiset 	<p>MITEN NEUVOTELLA IRLANTILAISTEN KANSSA</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ole rentoutunut mutta valpas - Älä painosta - Ole tietoinen päämäärästä - Käytä epävirallisia tilanteita - Ole ystävällinen - Puhu englantia - Korosta yhteisiä kiinnostuksenkohteita - Anna lisää aikaa - Osoita luotettavuutta

Kuva 10: Irlantilainen neuvottelutyylä

Edellisellä sivulla kuvassa 9 on esitelty irlantilainen neuvottelu pääpiirteissään. Pääviesti on rentous ja epävirallisuus kuitenkin niin, että asiat tapahtuvat. Irlantilaiset ovat tottuneita tekemään yhteistyötä ja neuvottelemaan ulkomaalaisten kanssa. Toiset taas haluavat neuvotella vain irlantilaisten kanssa. Joka tapauksessa Irlannissa tehdään bisnestä heidän tavallaan.

Neuvottelua pidetään yleensä yhteisenä ongelmanratkaisuprosessina. Tavoitteena on saada pitkäaikainen yhteistyösopimus "win-win-periaatteella". Pääasiallinen neuvottelutyylä on yhteistyöhaluinen ja osapuolet ovat helposti halukkaita tekemään kompromisseja päästäkseen neuvotteluissa eteenpäin. Neuvottelujen tahti tiedonkeräämisen ja kaupanteon suhteen onkin yleensä nopea. Aggressiivista tai tunkeilevaa tyylä ei kannata käyttää. Toisen ja toisten kunnioitus ja molemminpuolinen luottamus ovat tärkeitä asioita, mutta kannattaa olla varovainen kuinka paljon tietoja itsestään antaa vastapuolelle. Irlantilaiset liikemiehet ovat tottuneita kovaan kaupankäyntiin eikä tinkiminenkään ole vierasta. Tämä kuitenkin toteutuu olematta negatiivisella tavalla aggressiivisia. Lopullinen hinta voi erota jopa 25-35 prosenttia alkuperäisestä hintapyynnöstä tai tarjouksesta. Kuitenkin kannattava sopimus on tärkeämpää kuin markkinaosuuden lisääminen tai pääsy uusille markkinoille.

Päätösten tekemisen suhteen Irlannissa on kaksi vallitsevaa tapaa. Erityisesti perheyrietykset ovat hyvin hierarkkisia ja päättäjä on tämän hierarkian ylimmällä tasolla. Tällaisessa mallissa päätökset tehdään yleensä nopeasti. Useimmat yritykset eivät ole näin hierarkkisia ja päätöksen teossa on ihmisiä yrityksen eri segmenteistä. Vaikka tämä on vääjäämättä hitaampi prosessi, on tämäkin suhteellisen nopea ja tehokas. Osa Irlannissa työskennelleistä suomalaisista on sitä mieltä, että tämä tapa vie työntekijöiden itsenäisyyttä kun kaikkiin pieniinkin päätöksiin on hankittava lupa ylemmältä taholta.

Neuvotteluista tehtävät pöytäkirjat ovat hyvä tapa yhteisymmärryksen ja sopimusten vahvistamiseen. Ennen Irlannissa riitti kädenpuristus sopimuksen syntymiseen, mutta nykyään kannattaa laatia kirjallinen sopimus, joka on yleensä hyvin pitkä ja yksityiskohtiin menevä.

5. Elämää Irlannissa

Tässä luvussa käsitellään erinäisiä Irlannissa asumiseen liittyviä asioita, jotka eivät varsinaisesti liity maahan muuttamiseen tai siellä työskentelyyn.

5.1. Pankki ja posti

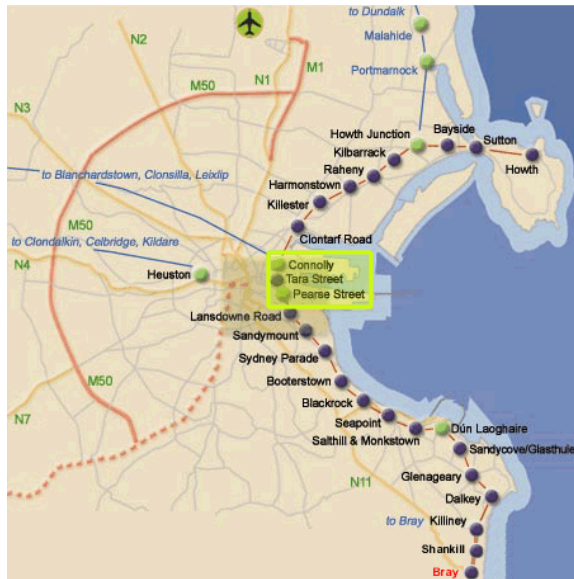
Irlannissa isoimmat pankit ovat Bank of Ireland, AIB eli Allied Irish Bank ja Ulster Bank. Pankkitilin avaaminen voi osoittautua haastavaksi. Pankille on todistettava asuvansa maassa esimerkiksi työnantajan todistuksella tai sähkö- tai jätehuoltolaskulla. Työnantajan todistuksessa on oltava merkintä myös PPS-numerosta. Sähkö- tai jätehuoltolasku on oltava omalla nimellä ja omaan kotiosoitteeseen kirjattu. Kannattaa myös varmistaa nimen oikeinkirjoitus, jotta pankissa ei tule ongelmia sen kanssa. Pankit ovat auki arkipäivinä yhdeksästä neljään, paitsi torstaisin kymmenestä viiteen.

Postia kutsutaan sen iirinkielisellä nimellä, An Post. Postitoimistot ovat normaalisti auki arkena yhdeksästä puoli kuuteen sekä lauantaisin yhdeksästä yhteen. Etenkin pienillä paikkakunnilla nämä ajat voivat vaihdella. Postista saat ostettua myös tv-luvan, mitä ilman televisiostasi ei tule kuvaa.

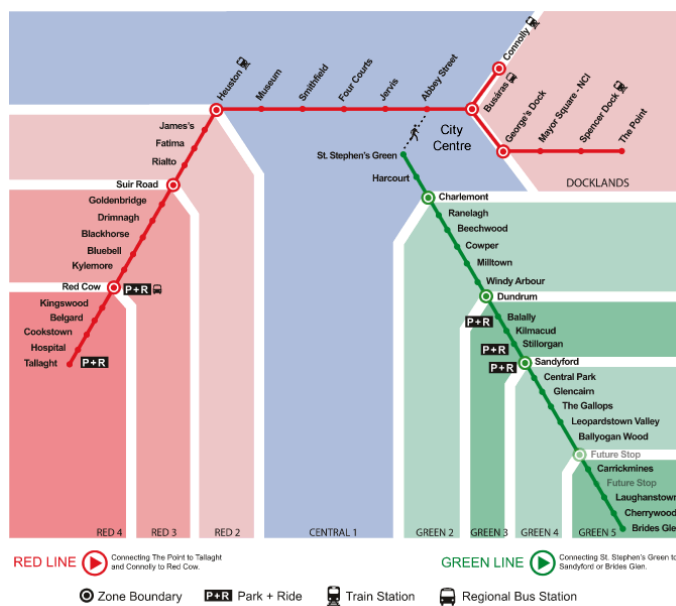
5.2. Julkinen liikenne

Bus Éireann eli Irlannin bussi liikennöi kattavasti koko maassa. Liput ovat edullisia, ja niitä voi ostaa bussiasemalta tai kuljettajalta. Suur-Dublinin alueella toimii oma Dublin Bus. Näissä busseissa kuljettaja ei käsittele rahaa, vaan matkustajalla on oltava kolikkoina tasaraha, jonka hän pudottaa siihen tarkoitettuun laitteeseen. Sen jälkeen kuljettaja tulostaa lipun. Lippuja voi ostaa etukäteen myös kioskeista.

Junalla pääsee liikkumaan eri puolille Irlantia. Ihan pieniin kaupunkeihin sillä ei kuitenkaan pääse. Päärautatieasema on Connolly Station Dublinissa. Dublinissa on myös oma lähiliikenne. Tämä DART:iksi (Dublin Area Rapid Transit) kutsuttu linja ulottuu etelä-pohjoissuunnassa Greystonesta Wicklow'n kreivikunnasta pohjoiseen Malahideen ja Howthiin. Dublinissa liikennöi lisäksi pikaraitiovaunu eli Luas. Luasilla on punainen linja Dublinin keskustasta Tallaghiin ja vihreä linja keskustasta etelään Brides Gleniin. Luas on hyvä ja luotettava kulkuneuvo erityisesti työmatkoihin.

Kuva 11: Dart:in reitti etelästä pohjoiseen

Kuva 12: Luasin reitit ja maksuvyöhykkeet

Irlannissa on kolme kansainvälistä lentokenttää: Cork, Dublin ja Shannon sekä joitakin kansallisia lentokenttiä. Helsingistä Dubliniin lento kestää noin kolme tuntia. Maahan pääsee myös vesiteitse Iso-Britanniasta. Laiva tai autolautta onkin ainoa vaihtoehto, jos haluat mennä Irlantiin omalla autolla.

5.3. Auto ja liikenne

Autoilu on erittäin hyvä tapa tutustua Irlannin saareen. Kannattaa kuitenkin huomioida, että suuri osa maan tieverkostosta on melko huonokuntoista. Lisäksi tiet ovat kapeita ja mutkaisia. Päätiät kulkevat usein pienten kylien läpi, mikä hidastaa matkantekoa. Myös liikenneuhkat vaikuttavat matkanteon joustavuuteen. Automurrot ovat Irlannissa yleisiä, joten autoon ei kannata jättää mitään näkyville.

Irlannissa on vasemmanpuoleinen liikenne. Nopeusrajoitukset ovat samat kuin Suomessa eli taajamassa 50 km/h, maanteillä 80 km/h, valtateillä 100 km/h, moottoriteillä 120 km/h ja erityiset rajoitukset esimerkiksi koulujen läheisyydessä ja tietöiden yhteydessä 30 tai 60 km/h. Maaliikenteen promilleraja on 0.8.

Mikäli haluaa suorittaa ajotutkinnon Irlannissa, on asuttava virallisesti maassa. Jos omistaa jo suomalaisen ajokortin, voi sen vaihtaa irlantilaiseen ajokorttiin. Paikallinen Motor Tax Office auttaa ajokorttiasioissa. Lisätietoja löytyy myös www.drivingtest.ie.

Viedessään Irlantiin oman auton, täytyy se rekisteröidä verottajalla ja maksaa kulkuneuvon rekisteröimisvero eli Vehicle Registration Tax, VRT. Rekisteröimisveron suuruus on riippuvainen auton arvosta. Tämän maksettua autonomistaja saa irlantilaiset rekisterikilvet ja alkaa maksaa tieveroa. Irlanti on yksi pahimmista EU:n auto-onnettomuusmaista. Sen tähden autovakuutusmaksut ovat kalliita. Lain mukaan on minimissään otettava sellainen vakuutus, joka kattaa kolmannen osapuolen vahingot.

5.4. Turvallisuus ja poliisi

Irlannin media mässäilee rikosuutisilla, mutta siitä huolimatta Irlannin rikosluvut ovat Euroopan pienimpiä. Erityisesti suurimpien kaupunkien ulkopuolella on erittäin turvallista. Suurin osa rikoksista tehdään kaupungeissa ja tiettyjä kaupunginosia Dublinissa, Corkissa ja Limerickissä kannattaakin välttää. Kuitenkin kun pitää järjen mukana ja huolehtii, ettei mene tuntemattomille alueille etenkin pimeällä tai alkoholin vaikutuksen alaisena, pysyy varmasti turvassa.

Poliisia kutsutaan iirinkielisellä nimellä Garda (yksikkö) tai Gardaí (monikko). Univormupukuiset poliisit eivät kannata tuliaseita. Poliisiasemia löytyy tiuhaan ja koko maassa niitä onkin peräti 703 kappaletta.

5.5. Urheilu

Urheilu on lähellä irlantilaisten - etenkin miesten - sydäntä. 1800-luvun lopussa perustettiin Irlannin nationalistinen urheilujärjestö The Gaelic Athletic Association eli GAA. Järjestö herätti henkiin vanhoja irlantilaisia urheilulajeja ja perusti uusiakin. Suosituimmat niistä ovat Gaelic football ja hurling. Hauska yksityiskohta säännöistä oli, että brittisotilaat ja -poliisit eivät saa pelata näitä pelejä. Myös he, jotka pelaavat jotain muita kuin perinteisiä irlantilaisia pelejä, olivat GAA-pelien pannassa. Nykyään säännöt eivät ole niin jyrkät, mutta GAA-pelit ovat edelleen erittäin suosittuja. Dublinissa on suuri vain näille irlantilaisille peleille tarkoitettu stadion, Croke Park. Siellä pidetään myös konsertteja, mutta esimerkiksi tavallista jalkapalloa siellä ei saa pelata.

Gaelic football on suosituin GAA:n peleistä. Se on jonkinlainen sekoitus amerikkalaista jalkapalloa ja englantilaista rugbyä. Peli on erittäin fyysinen ja nopeampainen. Toinen suosittu peli on hurling. Sitä pelataan hieman salibandymailan muotoa muistuttavalla puumailalla ja pallolla. Mailat heiluvat ylhäällä ja palloa lyödään kovasti. Tämä on myös hyvin väkivaltainen peli, jolla on 2000 vuotuinen historia. Perinteisesti ottelu jatkui niin pitkään, että toisesta joukkueesta ei ollut enää pelaajia elossa. Nykyään otteluissa ei onneksi kukaan enää kuole.

Irlannissa on oma jalkapalloliiga, mutta Englannin Valioliiga on suosituimpi. Irlantilaiset miehet ovat intohimoisia oman suosikkijoukkueen kannattajia.

6. Edustusto

Suomen Dublinin suurlähetystö sijaitsee aivan kaupungin keskustassa, osoitteessa Russell House, Stokes Place, St.Stephen's Green, Dublin 2. Suurlähetystön konsuliyksikkö avustaa Suomen kansalaisia muun muassa passiasioissa, notaaritehtävissä ja määrämuotoisissa oikeustoimissa sekä perheoikeus-, kansalaisuus- ja asevelvollisuusasioissa.